

Lokalny Program Rewitalizacji
Starówki, Wyspy Piasek
i Fortu Owcza Góra wraz z otuliną
w Kłodzku na lata 2009 - 2013

www.klodzko.pl

luty 2009 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Starówki, Wyspy Piasek i Fortu Owcza Góra wraz z otuliną w Kłodzku na lata 2009-2013 opracował :

Jarosław Michalak	
Data opracowania : luty 2009 r.	

Zmiany zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Starówki, Wyspy Piasek i Fortu Owcza Góra wraz z otuliną w Kłodzku na lata 2009-2013 dokonała:

Aleksandra Gwizdowska	
Data dokonania zmian: październik 2011 r.	

Podczas opracowania wykorzystano zapisy:

1. Lokalnego Programu Rewitalizacji dzielnicy staromiejskiej w Kłodzku,
2. Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Kłodzka na lata 2006-2013.

I.	WSTĘP- DEFINICJA REWITALIZACJI, PRZEDMIOT, CEL, UWARUNKOWANIA	4
1.1.	ASPEKTY REWITALIZACJI.....	5
1.2.	WSPÓŁCZESNE UWARUNKOWANIA REWITALIZACJI JAKO ELEMENTU ROZWOJU SPOŁECZNEGO	6
1.3.	RAPORT KRAJOWY MINISTERSTWA OCHRONY ŚRODOWISKA. IDEE TRWAŁEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W POLSCE....	8
1.4.	PROGRAMY, AKTY PRAWNE I INICJATYWY ISTOTNE DLA REWITALIZACJI	11
1.5.	ISTOTNE DLA REWITALIZACJI ZAŁOŻENIA ROZWOJU I STRATEGII SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ PAŃSTWA	14
1.6.	UWARUNKOWANIA PROCESÓW REWITALIZACJI.....	17
II.	CHARAKTERYSTYKA OBSZARU WSPARCIA	18
2.1.	AKTUALNY STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU WSPARCIA REWITALIZACYJNYCH DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH GMINY MIEJSKIEJ KŁODZKO.....	30
2.1.1.	STAN OCHRONY PRAWNEJ DÓBR DZIEDZICTWA KULTUROWEGO – GRANICE STREF OCHRONY KONSERWATORSKIEJ.....	30
2.1.2.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA – OCENA STANU I KIERUNKÓW PRZEWIDYWANYCH ZMIAN	31
2.1.3.	UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM OBSZARU INTERWENCJI.....	32
2.1.4.	WŁASNOŚĆ GRUNTÓW, OBIEKTÓW BUDOWLANYCH I INFRASTRUKTURY W REWITALIZOWANYM OBSZARZE	32
2.2.	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCA I PROBLEMY DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ DZIELNICY STAROMIEJSKIEJ MIASTA KŁODZKO W GRANICACH REWITALIZOWANEGO OBSZARU	33
2.3.	STAN ZAGOSPODAROWANIA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH.....	33
2.4.	AKTYWNOŚĆ I PROBLEMY SPOŁECZNE ANALIZOWANEGO OBSZARU DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	34
2.5.	OBIEKTY CHRONIONE POZA ZDEFINIOWANYM OBSZAREM REWITALIZACJI.....	36
2.6.	IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH GMINY MIEJSKIEJ KŁODZKO.....	36
2.7.	ANALIZA SWOT DIAGNOZOWANEGO OBSZARU	37
III.	AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA MIASTA KŁODZKA, Z WYSZCZEGÓLNIENIEM OBSZARU WSPARCIA.	38
3.1.	OBCENA CHARAKTERYSTYKA KŁODZKA PODANA JEST WG SCHEMATU ANALIZY SWOT.	38
3.2.	SYNTETYCZNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA	39
3.2.1.	POŁOŻENIE I OBSZAR MIASTA KŁODZKO.....	39
3.2.2.	PODSTAWOWE INFORMACJE O MIEŚCIE	39
IV.	NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA KŁODZKO	44
4.1.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO DO 2020R.....	44
4.2.	STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KŁODZKA	46
4.3.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KŁODZKA.....	48
4.4.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIEJSKIEJ KŁODZKO.....	52
V.	ZDEFINIOWANE CELE OPISANE WSKAŹNIKAMI Z WYSZCZEGÓLNIENIEM WARTOŚCI DOCELOWYCH.....	53
VI.	PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI.	56
6.1.	PROJEKTY	56
6.2.	MIESZKALNICTWO	73
VII.	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU	76
VIII.	OBSZARY POWOJSKOWE I POPRZEMYSŁOWE	77
IX.	MNIEJSZOŚCI NARODOWE, ETNICZNE ORAZ IMIGRANCY WYSTĘPUJĄCY NA OBSZARZE WSPARCIA.....	77
X.	EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA BUDYNKÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA OBSZARZE WSPARCIA.	78
XI.	DEFINICJA POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.	79
XII.	KONSULTACJE SPOŁECZNE, MONITOROWANIE I EWALUACJA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	79
12.1	KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	79
12.2	SYSTEM MONITOROWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	81

I. Wstęp- definicja rewitalizacji, przedmiot, cel, uwarunkowania

Rewitalizacja – kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Celem lokalnego programu rewitalizacji miasta jest: **„ożywienie społeczne i gospodarcze miast, zwiększenia potencjału turystycznego i kulturalnego terenów zdegradowanych – przemysłowych czy miejskich”** poprzez:

- Działania inspirujące rozwój nowych funkcji obszarów rewitalizowanych,
- Przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno – gospodarczych,
- Odnowę zdegradowanych obszarów miast i dzielnic mieszkaniowych w miastach (zwłaszcza zabytkowych),
- Zagospodarowanie obiektów i terenów przemysłowych oraz pomilitarnych, przez zmianę dotychczasowych funkcji na gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne i turystyczne.

Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- Zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów, rynków) aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo – społeczny,
- Współpracę różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w mieście, poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości,
- Aktywizację organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego lub kulturalnego.

1.1. Aspekty rewitalizacji

I ASPEKT PRZESTRZENNO – URBANISTYCZNY

- działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej,
- działania dotyczące rozwoju transportu,
- działania dotyczące restrukturyzacji przemysłu,
- działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych,
- działania dotyczące budowy nowych mieszkań,
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej,
- zabezpieczenie puli mieszkań rotacyjnych i zamiennych.

II ASPEKT EKONOMICZNY

- działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
- działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej,
- działania dotyczące uruchamiania finansowanych mechanizmów wsparcia (np. lokalny fundusz poręczeń),
- inne działania wynikające z programów pomocowych dotyczące rozwoju MSP.

III ASPEKT SPOŁECZNY

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,
- działania dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- działania dotyczące walki z patologiami społecznymi,
- działania dotyczące tworzenia równych szans,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezdomności,
- działania na rzecz aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych,
- działania dotyczące przekwaterowywania mieszkańców rewitalizowanych terenów,
- działania dotyczące uruchamianiu systemów grantów dla organizacji pozarządowych.

1.2. Współczesne uwarunkowania rewitalizacji jako elementu rozwoju społecznego

Globalna Agenda 21

Pod nazwą Globalnej Agendy 21 rozumieć należy dokument Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju z czerwca 1992 roku, uchwalony w Rio de Janeiro na tzw. Szczycie Ziemi. Stanowi on globalny program działań na rzecz środowiska i rozwoju. Program ten wskazuje, w jaki sposób można równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Kluczową rolę w procesie wdrażania Agendy 21 mają do odegrania władze lokalne, zgodnie z zasadą „Myśl globalnie, działaj lokalnie”.

Agenda 21 składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze,
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju,
- wzmocnienie znaczenia ważnych grup społecznych,
- możliwości realizacyjne celów i zadań Agendy.

Agenda 21 stała się podstawą dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego i trwałego rozwoju. Stosownie do tych zasad i wyprowadzonych z niego postulatów sektorowych organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

W aspekcie postulatów Agendy 21 nie sposób już postrzegać zadań rewitalizacji wyłącznie w kontekście wypełniania „luki remontowej”, czy też tylko ochrony dóbr kultury. Kontekst rewitalizacji jest dziś znacznie szerszy i obejmuje złożone problemy środowiskowe i rozwojowe, w tym kwestię rewitalizacji miast ściśle związaną z ideą zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Na ten nowy sposób widzenia Polska zareagowała wcześniej, publikując w roku 1991 dokument „Polityka Ekologiczna Państwa”. Włączył on nasz kraj do grona państw, uznających zasady ekologii za podstawę postępu i rozwoju społeczno-gospodarczego. Zasady te znalazły potwierdzenie w nowej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5), przyjętej przez Zgromadzenie Narodowe w 1997 roku.

Przedstawiciele Polski brali również udział w opracowywaniu zasad zrównoważonego i trwałego rozwoju, które przyjęto i włączono do wspomnianej wyżej deklaracji „Szczytu Ziemi” w Rio de Janeiro w czerwcu 1992 roku. Jednocześnie Polska zobowiązała się do realizacji postulatów „Agendy

21”, podpisując dokumenty końcowe „Szczytu Ziemi”, w tym zbiór zaleceń i wytycznych dotyczących działań zapewniających trwałość i zrównoważony rozwój.

Kolejne zobowiązania wynikają z podpisania przez Polskę Układu Stowarzyszeniowego ze Wspólnotami Europejskimi z dnia 16.12.1991 roku. Art. 71 pkt. 2 tego dokumentu zawiera zapis: *„Polityka realizacji rozwoju gospodarczego i społecznego Polski powinna kierować się zasadą trwałego rozwoju. Konieczne jest zagwarantowanie, aby wymogi ochrony środowiska były od samego początku w pełni włączone do tej polityki”*. Pociągnęło to za sobą m.in. sygnowanie lub ratyfikowanie ponad czterdziestu regionalnych lub globalnych konwencji ekologicznych, realizowanie współpracy międzynarodowej w ramach programu „Środowisko dla Europy” oraz przyjęcie dokumentów Konferencji Ministrów w Lucernie w 1993 roku oraz w Sofii w 1995 roku.

W roku 1995, w ramach przygotowań do Konferencji ONZ Habitat II, opracowano również Krajowy Plan Działań, poprzedzony raportem o stanie osiedli ludzkich w Polsce. Plan określał generalne warunki poprawy funkcjonowania i rozwoju osiedli ludzkich.

Przystąpienie do Unii Europejskiej z dniem 1 maja w 2004 roku było spełnieniem jednego z najważniejszych celów strategicznych Polski u progu XXI wieku. Od początku lat 90. prowadzone były działania mające na celu zbliżenie polskiego systemu społeczno-gospodarczego, struktur prawa, rozwiązań instytucjonalnych oraz infrastruktury społecznej i ekonomicznej do wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej. Odnoszą się one również do rewitalizacji miast, a ich częścią stały się zapisy Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, priorytet III: *Rozwój lokalny*, działanie 3.3. *Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe*; Poddziałanie 3.3.1. *Rewitalizacja obszarów miejskich* i Poddziałanie 3.3.2. *Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych* oraz w projekcie Ustawy o programach rewitalizacji.

Od tempa i skali wdrażania zasad zrównoważonego i trwałego rozwoju w Polsce zależeć będzie stopień innowacyjności i przedsiębiorczości gospodarki oraz jej zdolność do rozwoju i modernizacji. Odpowiednie podstawy prawne dla rewitalizacji ułatwiać winny także korzystanie z funduszy wspierających Unii Europejskiej, w tym szczególnie z funduszy strukturalnych UE - zarówno w ramach NPR 2004-2006, jak i w okresie nowego okresu planowania obowiązującego w UE, którego naszym odpowiednikiem będzie NPR 2007-2013.

1.3. Raport Krajowy Ministerstwa Ochrony Środowiska. Idee trwałego i zrównoważonego rozwoju w Polsce

Z międzynarodowej strategii „Agenda 21” zostały wyprowadzone założenia programowe dla Raportu Krajowego Agendy 21 Ministerstwa Ochrony Środowiska pt. „Idee trwałego i zrównoważonego rozwoju”. Założenia programowe Agendy zostały również uwzględnione w „Narodowym Planie Rozwoju 2000-2002” (WNPR), przyjętym dnia 22.12.1999 r. przez Komitet Integracji Europejskiej oraz Narodowym Planie Rozwoju NPR 2004-2006 (patrz Rozdział IV, pkt.4.1.)

Pierwszy z wymienionych dokumentów zawiera wskazania dotyczące problemów urbanizacji i osadnictwa, odpowiadające ujęciom zgodnym z założeniami „Agendy 21”:

„Najważniejszym celem polityki w odniesieniu do ludzkich siedzib jest poprawa ich warunków socjalnych i gospodarczych, jak i poprawa panujących na obszarze miast i wsi warunków ekologicznych, a tym samym poprawa warunków życia i pracy wszystkich ludzi, a szczególnie tych, cierpiących nędzę. Podstawą dla działań skierowanych na poprawę tej sytuacji winna być współpraca techniczna, partnerstwo między sektorami – prywatnym, publicznym i komunalnym oraz uczestniczenie w procesach decyzyjnych grup obywatelskich i specyficznych grup interesów, jak np. kobiet, społeczności rodzimych, ludzi starych i niepełnosprawnych. Te zasady winny stać się stałym składnikiem narodowym strategii w dziedzinie rozwoju systemów osadniczych, a związane z nimi programy winny obejmować następujące obszary problemowe:

- **zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych,**
- **poprawę struktury osadniczej,**
- **wspieranie zrównoważonego planowania przestrzennego i gospodarki przestrzennej,**
- **wspieranie ekologicznego zaopatrzenia w energię i ekologicznych systemów komunikacji i transportu w miastach i gminach, wspieranie planowania przestrzennego i polityki przestrzennej na obszarach zagrożonych klęskami żywiołowymi,**
- **wspieranie zintegrowanej struktury ochrony środowiska dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę pitną, gospodarkę ściekami, kanalizację i gospodarkę odpadami,**
- **wspieranie rozwoju budownictwa ekologicznego,**
- **wspieranie rozwoju zasobów ludzkich i tworzenie zasobów w dziedzinie mieszkalnictwa i osadnictwa”.**

W dokumencie znajdujemy również postulaty odnoszące się do budownictwa, ochrony środowiska i planowania przestrzennego:

- **modernizacja systemów grzewczych z uwzględnieniem lokalnych zasobów energii odnawialnej,**
- **termomodernizacja zasobów budowlanych,**
- **modernizacja sieci ciepłych, wodociągowych i kanalizacyjnych,**
- **racjonalizacja zużycia wody,**
- **usprawnienie gospodarki odpadowej, segregacja i recykling,**
- **modernizacja infrastruktury technicznej,**
- **w zagospodarowaniu przestrzennym: zabezpieczenie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz dziedzictwa kultury w planowaniu, programowaniu, wydawaniu decyzji, ocenach, studiach i ekspertyzach.**

Oznacza to, że zastosowanie zasad zrównoważonego rozwoju w dziedzinie rewitalizacji polegać będzie na skutecznej integracji aspektów przestrzennych, budowlano-inwestycyjnych, społecznych, ekonomicznych i ekologicznych w ramach jednego zwartego i skoordynowanego procesu.

Problemy rewitalizacji miast zostały poruszone w Raporcie, w rozdziale dotyczącym mieszkalnictwa: „Istotnym zagadnieniem jest rewitalizacja zabytkowej substancji miast i stopniowe wypełnianie zniszczonej historycznej tkanki miast różnymi rodzajami zabudowy o wysokiej wartości urbanistycznej, architektonicznej i materialnej, w nawiązaniu do wartości historycznych. Dotychczas z pomocy państwa na prowadzenie prac renowacyjno-modernizacyjnych skorzystał np. Kraków, Gdańsk i Warszawa. W ostatnich latach pilotażowe projekty rewitalizacji miast przeprowadzono m.in. w miastach: Poznań, Głogów, Polkowice, Oświęcim, Przemyśl, Płock, Bielsko-Biała. Realizowane projekty miały na celu:

- *tworzenie przestrzennych warunków do rozwoju miast,*
- *poprawę stanu środowiska przyrodniczego,*
- *ochronę istniejących wartości kultury materialnej i krajobrazu,*
- *poprawę warunków zamieszkania,*
- *zapewnienie warunków bezpieczeństwa ludności.*

Programy rewitalizacji zespołów miejskich realizowane były w oparciu o dokumenty planistyczne, jakimi są plany zagospodarowania przestrzennego, strategie rozwoju i studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także opracowania specjalistyczne. Środki na realizację tych programów pochodziły zarówno z funduszy państwowych (m.in. Ministerstwo Kultury, Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) i gminnych, jak i prywatnych oraz źródeł zagranicznych”.

Dokument nie wymienia jeszcze ustawy o programach rewitalizacji ani projektów rewitalizacyjnych, realizowanych m.in. w Szczecinie, Elblągu, Kołobrzegu (odbudowa starówek), Bornym Sulinowo (rewitalizacja dawnego miasta garnizonowego), w Szczecinie, Sopocie, Gdyni (rewitalizacja zasobów starego budownictwa), czy też w Lublinie – Starych Bronowicach i Kośminku.

Wszystkie wspomniane projekty realizowane były jeszcze przed przygotowaniem przez Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast ostatniej, dyskutowanej obecnie wersji ustawy. W latach 90. nastąpił znaczny wzrost aktywności samorządów, poszukujących rozwiązań w zakresie rewitalizacji i jej finansowania. Na początku lat 90. w ramach programów polityki mieszkaniowej podjęto też pierwsze próby opracowania regulacji prawnych dla rewitalizacji. Próby te jednak nie wyszły poza wstępny etap dyskusji rządowych i parlamentarnych. Wiele z realizowanych projektów było wynikiem inicjatyw lokalnych. Zmierzały one do poprawy warunków otoczenia, infrastruktury towarzyszącej miejscom zamieszkania, jak i samych obiektów starego budownictwa.

Dokumenty rządowe – początkowo WNPR, a aktualnie NPR poruszają kwestię miast przede wszystkim w kontekście ekonomicznym, w odniesieniu do procesów upadku przemysłu i konieczności budowy nowej bazy ekonomicznej.

„Miasta są podstawowym elementem tkanki ekonomicznej kraju. Wspierane będą kompleksowe działania mające na celu tworzenie i rozbudowę ekonomiczną małych miast, rozbudowę i modernizację infrastruktury edukacji, ochronę zabytków kultury materialnej i dziedzictwa kulturowego”.

1.4. Programy, akty prawne i inicjatywy istotne dla rewitalizacji

Dla problemu rewitalizacji i możliwości realizacyjnych przyszłej ustawy istotne znaczenie ma szereg poprzedzających ją działań, aktów prawnych i inicjatyw¹.

Wymienić tu należy m.in. strategię działań Rządu w latach 1999-2001 w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego, gospodarki nieruchomościami oraz budownictwa mieszkaniowego. Wydany został dokument rządowy „Gospodarka Przestrzenna, Nieruchomości, Budownictwo”, adresowany do instytucji publicznych i integralnie powiązany z innymi planami, koncepcjami i działaniami rządowymi, związanymi z polityką finansową, prywatyzacją, reformami administracyjnymi i problemami integracji z Unią Europejską. W strategii określono działania państwa we wszystkich fazach procesu inwestycyjnego, od planowania, poprzez programowanie infrastruktury technicznej, proces budowlany, aż po renowację i modernizację zabudowy.

Dla problematyki rewitalizacji w jej wymiarze inwestycyjno-budowlanym znaczące było powołanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego - Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. Fundusz ten wspiera preferencyjnymi kredytami inwestycje mieszkaniowe podejmowane przez Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS) oraz gminy w zakresie inwestycji w infrastrukturę techniczną w budownictwie mieszkaniowym. Ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego na atrakcyjnych warunkach kredytowane mogą być również społeczne mieszkania czynszowe powstające w wyniku adaptacji, przebudowy lub rozbudowy istniejących obiektów. Innym ważnym posunięciem było utworzenie programu termomodernizacyjnego budownictwa. Na mocy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych w Banku Gospodarstwa Krajowego utworzono Fundusz Termomodernizacji oraz zagwarantowano właścicielom budynków mieszkalnych, a gminom dodatkowo w odniesieniu do budynków o funkcjach publicznych, możliwość korzystania z preferencyjnych pożyczek z przeznaczeniem na remonty. W dziedzinie planowania przestrzennego dla kwestii rewitalizacji podstawowe znaczenie miały uchwalone już wcześniej przepisy ustawy o planowaniu przestrzennym.

Zgodność zasad sporządzania takich dokumentów z zasadami zrównoważonego rozwoju wielu gminom pozwoliła na korzystanie przy opracowywaniu strategii rozwoju z programów rozwoju lokalnego, finansowanych ze środków zagranicznych. W celu promowania, planowania i zarządzania użytkowaniem gruntów, zgodnego z wymogami trwałego i zrównoważonego rozwoju, na terenie całego kraju założono ewidencję gruntów w formie rejestrów i map, prowadzoną przez organy urzędów powiatowych. Wychodząc naprzeciw wzrostowi zainteresowania energooszczędnymi

---

¹ *Odnowa miast. Doświadczenia brytyjskie i francuskie oraz wybrane materiały Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast*, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie, Kraków 2000, s.117-158.

i efektywnymi systemami ogrzewania i oświetlenia miast, w Banku Ochrony Środowiska uruchomiono preferencyjne linie kredytowe. Są one przeznaczone dla drobnych inwestorów oraz rynku komunalnego na cele:

- wymiany oświetlenia ulic na energooszczędne,
- usprawnienia systemów centralnego ogrzewania i zaopatrzenia w ciepłą wodę,
- dostosowywania silników spalinowych do paliwa gazowego, zwłaszcza pojazdów komunikacji publicznej (autobusy, taksówki),
- zakupu i instalacji małych, przydomowych oczyszczalni ścieków.

Energooszczędne systemy oświetlenia i zaopatrzenia w ciepło oraz racjonalne zasady gospodarowania energią promują samorządowe i pozarządowe organizacje jak np. Fundacja na Rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii.

Dla innych działań wspierających programy rewitalizacyjne zasadnicze znaczenie mają inicjatywy zorientowane na aktywizację zasobów ludzkich. Z tytułu realizacji założeń zrównoważonego rozwoju inicjatywy te uzyskują dostęp do finansowanych ze środków zagranicznych programów wspierających rozwój lokalny, takich jak:

- Polsko-Brytyjski Program Wspierania Samorządów Lokalnych, sponsorowany przez Fundusz Know - How, a organizowany przez Fundusz Współpracy;
- Program innowacji lokalnych, organizowany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej, będący częścią programu EWG PHARE, cel: rozwój i szkolenie samorządu w Polsce (projekty w dziedzinie lokalnego rozwoju, zarządzania gminą, gospodarki zasobami komunalnymi, rozwoju lokalnego kapitału ludzkiego, tworzenia układów partnerskich na poziomie lokalnym);
- Program TEMPUS-PHARE (m.in. dwuletni projekt Nowoczesne Zarządzanie Rozwojem Miast);
- Program Dialog Społeczny finansowany przez EWG PHARE;
- Program Partnerstwo dla Samorządu Terytorialnego finansowany ze środków USAID (United States Agency for International Development);

- Programy edukacyjne związane z aktywizacją mieszkańców, organizowane przez Fundację Batorego;
- Program TRANSFORM – projekty związane z problematyką budownictwa wielkopłytowego, finansowania budownictwa i rewitalizacji oraz spółdzielczości mieszkaniowej, realizowane przy współpracy Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast oraz Deutsche Gesellschaft Für Technische Zusammenarbeit (GTZ).

Programy te miały szczególne znaczenie w pierwszym okresie działania (reaktywowania) samorządów lokalnych w Polsce, spełniając ważną funkcję w podnoszeniu kwalifikacji kadry urzędniczej i wzmacnianiu jej umiejętności programowania, monitorowania i kontroli programów rozwoju miast czy gmin oraz zarządzaniu programami rewitalizacji.

Istotny udział w pracach nad „Nową Kartą Ateńską”, popularyzującą w krajach Unii Europejskiej idee nowoczesnego planowania miast, miało też Towarzystwo Urbanistów Polskich, formułując zasady kształtowania obszarów miejskich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Wśród innych ważnych inicjatyw przygotowujących grunt pod programy odnowy miast, wymiany doświadczeń samorządów i określenie standardów oraz ram prawnych rewitalizacji należy wymienić działalność założonego w roku 1998 Forum Rewitalizacji. Forum stawia sobie zadanie kształtowania opinii i współudział w zakresie realizacji programu rewitalizacji wybranych obszarów miast i miejscowości oraz współudział w inicjowaniu i koordynowaniu takich projektów, jak:

- upowszechnianie wiedzy o procesach i procedurach rewitalizacji,
- prezentacja i promocja osiągnięć rewitalizacji,
- udzielanie pomocy członkom Forum (są nimi miasta i gminy) w sprawach związanych z programowaniem, promocją i wdrażaniem programu rewitalizacji oraz prowadzenie poradnictwa w tym zakresie,
- pozyskiwanie krajowych i zagranicznych środków na opracowanie dokumentacji i przygotowanie programów rewitalizacji w zrzeszonych miastach i miejscowościach.

Forum Rewitalizacji prowadzi również działalność wydawniczą. Znaczną popularność osiągnął wydany przez tę organizację pierwszy w Polsce poradnik rewitalizacji pt. „*Vademecum Rewitalizacji*”.

Projekt Ustawy o programach rewitalizacji powstaje w kontekście tworzenia i dopasowywania polskich programów i instrumentów obszaru budownictwa, mieszkalnictwa,

planowania przestrzennego i ochrony środowiska do zasad trwałego i zrównoważonego rozwoju, jak i do wynikających z nich standardów europejskich i międzynarodowych.

1.5. Istotne dla rewitalizacji założenia rozwoju i strategii społeczno-gospodarczej państwa

Nowe perspektywy postrzegania problemu rewitalizacji oraz szerokie działania mające na celu sprzyjanie realizacji działań rewitalizacyjnych zbiegają się z nagłą potrzebą odnowy znacznej części zasobów mieszkaniowych w Polsce.

Do roku 2010, z uwagi na zły stan techniczny, trzeba będzie wyburzyć ok. 1 mln mieszkań. Tzw. „luka remontowa”, czyli wysokość kwoty potrzebnej na prace remontowe wynosi w Polsce ok. 40 mld PLN. Remontów wymaga obecnie ok. 7,5 mln z ogólnej liczby 12 mln mieszkań. „Luka remontowa” szacowana jest jako równowartość kosztów budowy ok. 750 tys. nowych mieszkań, podczas gdy w skali kraju na remonty przeznaczają się zaledwie 33 % koniecznych kosztów. Specjaliści polscy odnoszą się sceptycznie do możliwości rozwiązania tego problemu w najbliższym czasie².

Pomimo wzrostu powierzchni użytkowej przeciętnego mieszkania (z 59,6 m² w r. 1990, do 61,5 m² w r. 2004), deficyt mieszkaniowy w Polsce szacuje się na ok. 1,2 – 1,5 mieszkań. Od r. 1990 do r. 1998 oddano do użytku jedynie 666 tys. mieszkań, a nasycenie mieszkaniami wzrosło jedynie z 288,7 do 306,5 mieszkań na 1 tys. mieszkańców pomiędzy rokiem 1990 a 2004. Nowe budownictwo równoważy tylko 50-60 % potrzeb osób wchodzących w związki małżeńskie w danym roku (w 1991 roku na 1000 zawartych małżeństw przypadało 469 mieszkań, natomiast w roku 2004 już tylko 416).

Istotnym dla rewitalizacji problemem w kontekście podaży mieszkaniowej jest znaczny spadek procesów migracji ze wsi do miast, których ludność stanowiła dotąd 61,7 % (1990r.) ogółu społeczeństwa. W 1999 roku saldo migracji pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi było najniższe w okresie powojennym, co przypisuje się spadkowi liczby miejsc pracy w miastach.

Obserwuje się również zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców wielkich miast w aglomeracjach miejskich (22,4 % ludności miast w 1990 roku i 21,8 % w 2004 roku) na korzyść ośrodków satelitarnych i miast o małej i średniej wielkości. Następuje powolny wzrost pozycji miast mniejszych, które spełniają rolę wielofunkcyjnych ośrodków usługowo-administracyjnych.

Niekorzystne prognozy dla mieszkalnictwa po roku 2002 związane są z :

- spadkiem zatrudnienia i wysoką stopą bezrobocia,
- spadkiem popytu krajowego, zarówno konsumpcyjnego, jak i zaopatrzeniowego,

---

² A. Czyżewska, *Lokalne strategie mieszkaniowe*, Municipium S.A., Warszawa 2003.

- trudnościami budżetowymi państwa,
- pogarszającą się płynnością finansową podmiotów gospodarczych i ich zdolnością płatniczą i kredytową,
- likwidacją tzw. dużej ulgi budowlanej dla podatników – inwestorów budownictwa mieszkaniowego.

Niezadowalająca jest również sytuacja w przemyśle budowlanym. W ostatnim dziesięcioleciu tempo spadku zatrudnienia w budownictwie (17,5 %) było prawie dwukrotnie większe niż w całej gospodarce (ok. 9 %). Coraz gorsze są również wyniki finansowe przedsiębiorstw budowlanych. Możliwości uruchomienia w Polsce na szeroką skalę procesów rewitalizacyjnych ograniczone są trudnościami w finansowaniu, występującymi z racji:

- niskich dochodów ludności, w tym również niskich dochodów wielu właścicieli mieszkań i domów, przepisów dotyczących regulacji czynszów i ochrony lokatorów,
- braku korzystnych, łatwo dostępnych kredytów hipotecznych, względnie braku zainteresowania banków udzielaniem takich kredytów.

Tak jak do niedawna podstawowe znaczenie dla rewitalizacji miał techniczny stan budynków, tak w ostatnich latach pojawiły się nowe problemy w obszarach miejskich, związane ze skutkami procesów transformacji i globalizacji. W ich wyniku znaczne obszary Polski zagrożone są zjawiskiem trwałej marginalizacji lub wykluczenia dużych grup społecznych, zamieszkujących przede wszystkim stare zasoby mieszkaniowe. Dotyczy to przede wszystkim tych obszarów, na których w ciągu ostatnich lat zaszły procesy restrukturyzacji gospodarki. Są to z reguły dzielnice o charakterze robotniczym oraz całe miasta o dotąd jednolitej funkcji miastotwórczej, których fundamentem były najczęściej likwidowane wielkie zakłady przemysłowe. Procesy te wywołują negatywne skutki dla rynku pracy oraz możliwości rozwojowych, zarówno całych dzielnic miejskich, jak i regionów. Wpływają też negatywnie na zadania rewitalizacji zasobów starego budownictwa.

W innych miastach z kolei pojawiły się problemy związane z niedorozwojem funkcji miejskich. W wyniku tego zjawiska, miasta nie są w stanie zagwarantować swoim mieszkańcom odpowiednich usług handlowych, edukacyjnych, kulturalnych, czy też związanych ze służbą zdrowia, nie mówiąc już o funkcjach gospodarczych i infrastrukturze technicznej, zapewniających rozwój miejsc pracy. Powstają nowe obszary kryzysowe, gdzie na procesy degradacji substancji budowlanej i funkcji przestrzennej nakładają się zjawiska degradacji ekonomicznej i postępującej za nią degradacji społecznej. Zjawiska te obejmują przede wszystkim obszary starego budownictwa, cierpiącego z racji

wspomnianej olbrzymiej „luki remontowej”, ale wkraczają dziś także na obszary osiedli budownictwa wielkopłytowego. Zakres problemu degradacji obszarów miejskich zwiększa dodatkowo powstawanie pustek przemysłowych i pomilitarnych.

Z reguły na zamieszkiwanych przez społeczności lokalne obszarach kryzysowych utrzymuje się długotrwale bezrobocie. Dochody ludności są tam niskie, znaczny udział stanowi w nich niewysoka pomoc socjalna. Niski lub nie dostosowany do aktualnych potrzeb poziom wykształcenia ludności oraz patologie społeczne powodują postępujący proces degradacji przestrzeni, substancji budowlanej oraz struktury społeczno-gospodarczej. W metropoliach i dużych miastach zaczynają pojawiać się zjawiska dotąd w Polsce nieznane, a polegające na segregacji przestrzennej ludności w zależności od jej dochodów i poziomu zamożności.

W dużych miastach rynek mieszkaniowy realizuje z reguły budowę mieszkań własnościowych o wysokim standardzie, natomiast brak jest inwestycji mieszkaniowych dla osób średnio zamożnych oraz inwestycji służących odnowie starych zasobów. Całkowicie brakuje działań na rzecz tworzenia rynku mieszkań dla osób najuboższych.

Z uwagi na te problemy, przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 28.12.2000 r. „Kierunki rozwoju w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006” objęły m.in. takie zagadnienia jak:

W kwestii rewitalizacji bazy ekonomicznej miast:

- tworzenie i rozbudowa bazy ekonomicznej małych miast,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury lokalnej i infrastruktury edukacji,
- ochrona zabytków kultury materialnej i dziedzictwa kulturowego.

W kwestii rewitalizacji obszarów wielkomiejskich zagrożonych marginalizacją społeczno-gospodarczą:

- wspieranie kompleksowych projektów rewitalizacji miast dużych, wpływających na polepszenie atrakcyjności inwestycyjnej,
- tworzenie miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości,
- ochrona środowiska i ochrona dziedzictwa kulturowego.

Zamierza się w ten sposób osiągnąć:

- ograniczenie zjawisk patologii społecznych na terenach restrukturyzowanych miast,

- podniesienie poziomu życia mieszkańców małych miast,
- wzrost atrakcyjności miast w zakresie lokalizacji przedsiębiorstw,
- usprawnienie procesu budowy mieszkań,
- zrównoważenie praw właścicieli i lokatorów w prywatnych zasobach mieszkaniowych w celu zwiększenia atrakcyjności wynajmu.

Śledząc szereg programów prorozwojowych poczynawszy od „Agendy 21”, można dostrzec, że problem rewitalizacji znalazł się w nowym kontekście strategii międzynarodowych, europejskich i narodowych. Problematyka ta dotyczy współcześnie już nie tylko zagadnień inwestycyjno-budowlanych, lecz rozszerzyła się na zagadnienia lokalnej ekonomii miasta, dzielnicy czy nawet kwartału oraz na związane z nimi kwestie socjalne.

1.6. Uwarunkowania procesów rewitalizacji

Polskie miasta znajdują się obecnie pod presją trzech zasadniczych negatywnych czynników:

- dekapitalizacji i degradacji substancji (tzw. „luka remontowa”),
- społeczno-gospodarczych skutków transformacji,
- skutków związanych z procesami globalizacji.

Z tego względu właściwa i skuteczna strategia rewitalizacyjna musi obejmować działania na czterech poziomach:

- **przestrzenno-funkcjonalnym,**
- **inwestycyjno-budowlanym,**
- **społeczno-gospodarczym,**
- **bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania patologiom społecznym.**

Te poziomy obejmuje NPR 2004-2006 i założenia do NPR 2007-2013. Jest to konsekwencja wdrażania standardów rozwojowych Agendy 21 i realizowanej Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2000-2006. Te cztery poziomy wpisane zostały także w mechanizmy Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Kłodzka na lata 2006-2013.

II. Charakterystyka obszaru wsparcia

Powierzchnia obszaru wsparcia wynosi 135,91 ha.

Obszar wsparcia zamieszkuje 5660 osób.

Obszar wsparcia obejmuje obszar Starówki, Twierdzy Głównej, Fortu Owcza Góra oraz Wyspy Piasek wraz z przyległymi terenami, są to następujące ulice:

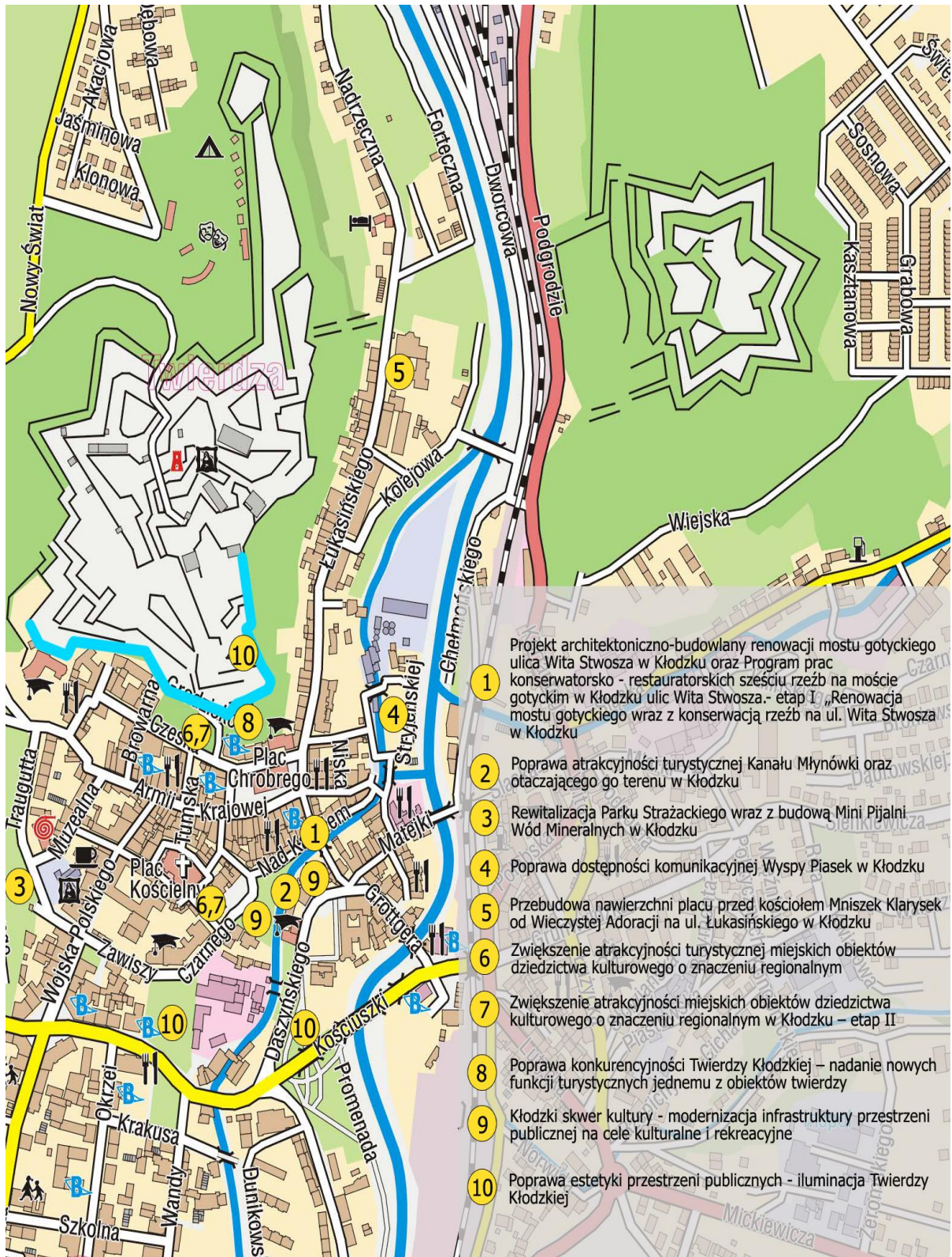
1. ul. Artura Grottgera
2. ul. Braci Gierymskich
3. ul. Jana Matejki
4. ul. Waleriana Łukasińskiego
5. ul. Armii Krajowej
6. ul. Wojska Polskiego
7. ul. Tadeusza Kościuszki
8. ul. Czeska
9. ul. Grodzisko
10. ul. Browarna
11. ul. Romualda Traugutta
12. ul. Zawiszy Czarnego
13. ul. Spadzista
14. ul. Nad Kanalem
15. pl. Kościelny
16. ul. Ignacego Daszyńskiego
17. pl. Franciszkański
18. ul. Zofii Stryjeńskiej
19. ul. Niska
20. ul. Wodna
21. ul. Stroma
22. ul. Wita Stwosza
23. pl. Bolesława Chrobrego
24. ul. Tumska
25. ul. Forteczna
26. ul. Wojciecha Korfantego
27. ul. Wiejska
28. ul. Śląska
29. ul. Karola Miarki
30. ul. Podgórna
31. ul. Grunwaldzka
32. ul. Wincentego Witosa
33. ul. Połabska
34. ul. Stanisława Moniuszki
35. ul. Józefa Chelmońskiego
36. ul. Kolejowa
37. ul. Muzealna
38. ul. Ignacego Łukaszewicza
39. pl. Jedności
40. Twierdza Główna
41. Fort Owcza Góra

Granice obszaru wsparcia stanowią ulice:

- od strony północnej: ul. Łukasińskiego, Twierdza Główna,
- od strony wschodniej: Fort Owcza Góra, ul. Wiejska,
- od strony południowej: ul. Grunwaldzka, ul. Kościuszki, plac W. Jagiełły,
- od strony zachodniej : ul. Kościuszki;

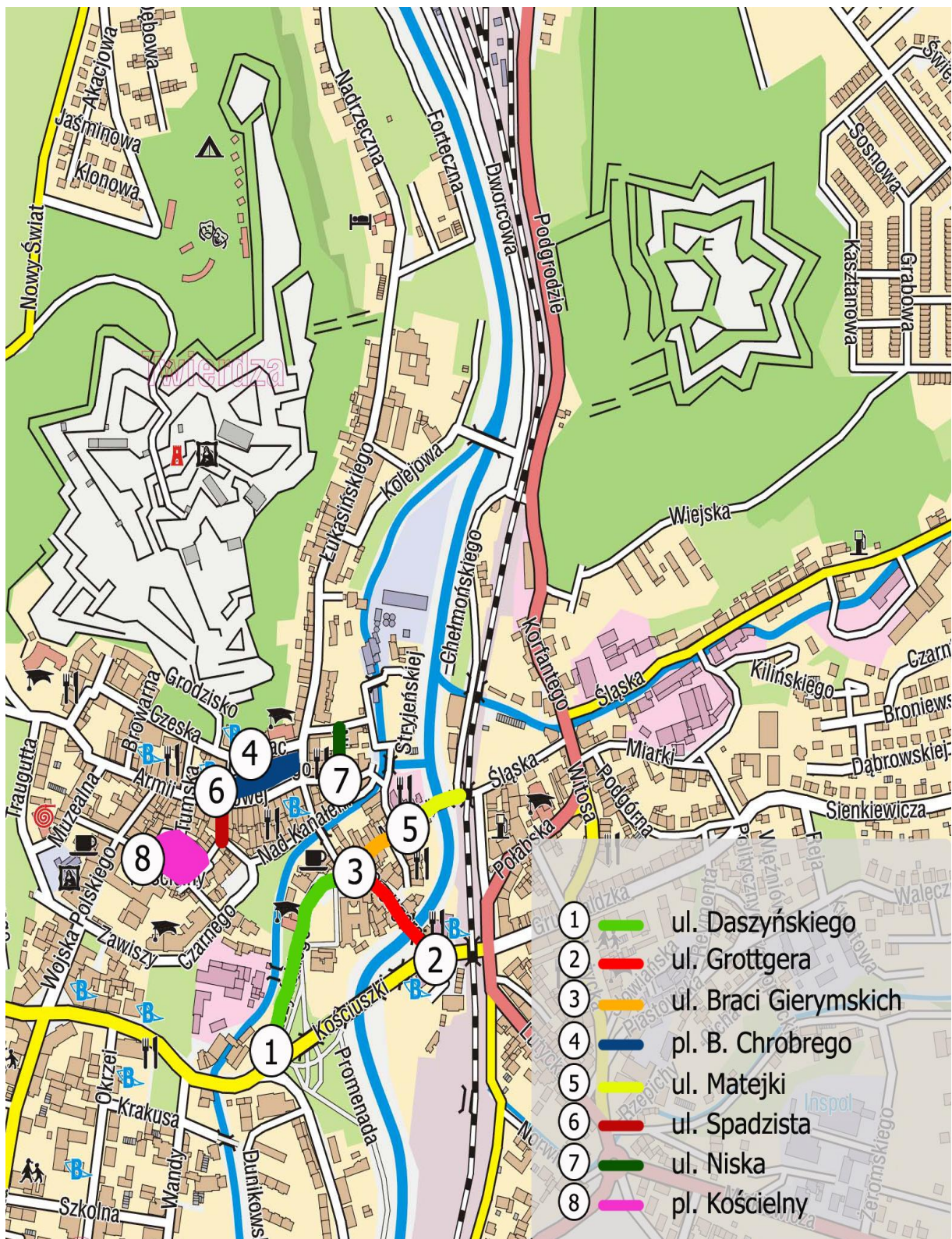

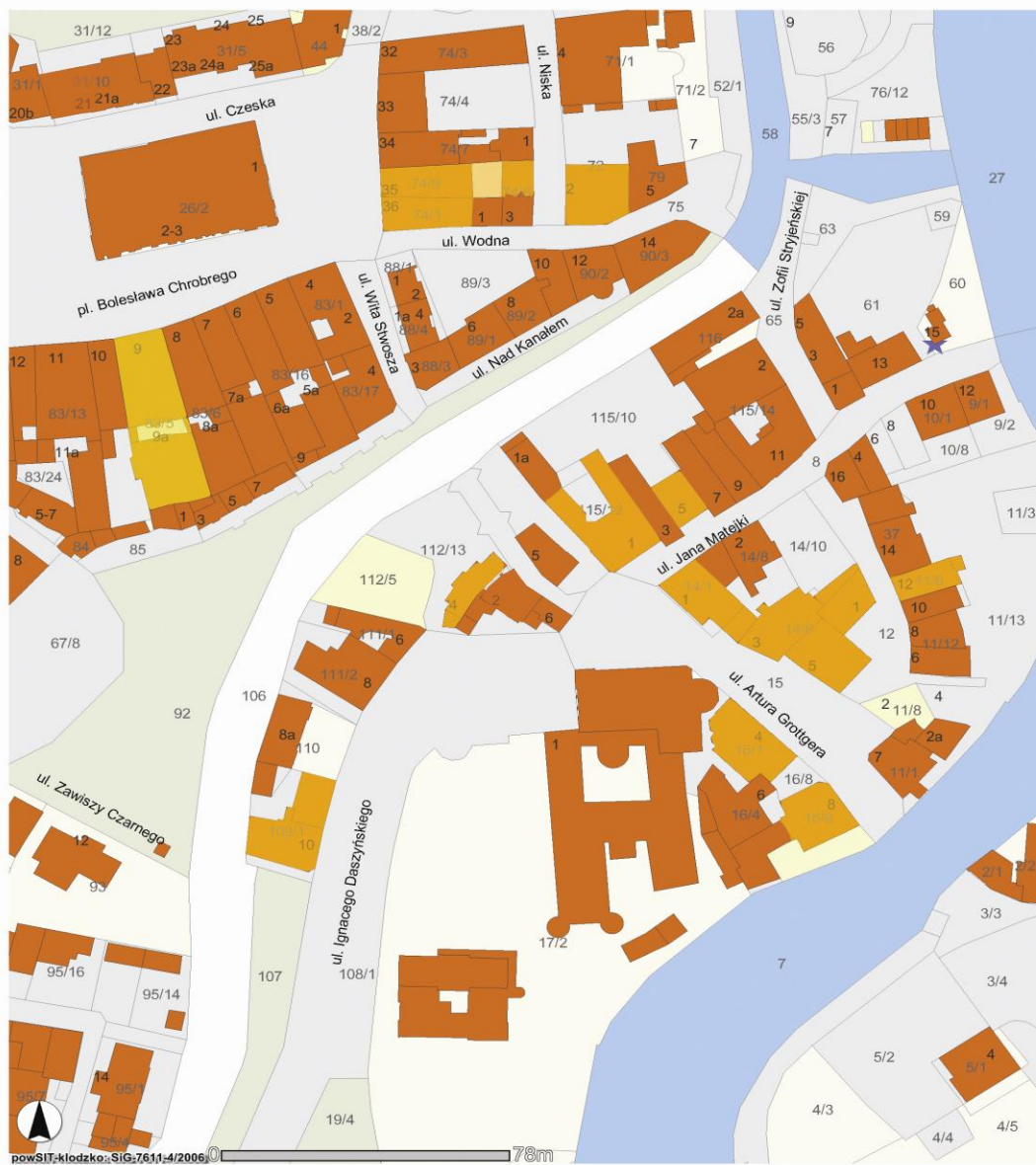
Mapa lokalizacji projektów z listy podstawowej

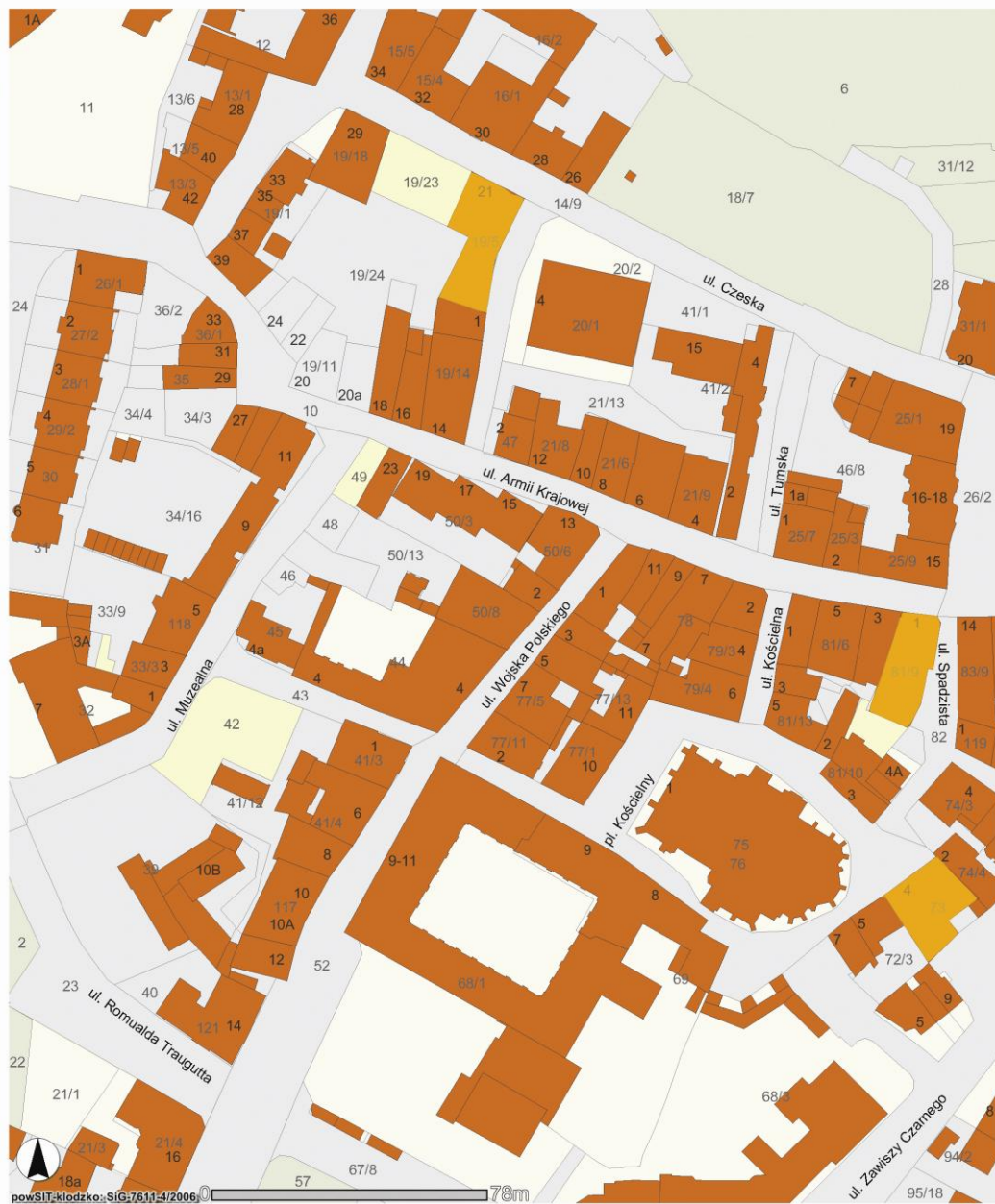

Mapa lokalizacji projektów w mieszkalnictwie- ulice

Mapa lokalizacji projektów w mieszkalnictwie

Mapa lokalizacji projektów w mieszkalnictwie
Wskaźniki charakteryzujące obszar wsparcia

W celu wyznaczenia obszaru wsparcia wybrano następujące wskaźniki:

- liczba osób korzystających z zasiłków/na 1 tys. ludności,
- udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
- liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %);

Lp.	Kryterium	Wskaźnik	Definicja wskaźnika
1.	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków/na 1 tys. ludności	Osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z póź. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej
2.	Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Stopę bezrobocia długotrwałego rozumie się stosunek liczby bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64)
3.	Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
4.	Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego	liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w%);	Ilość budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych

Wskaźniki charakteryzujące obszar wsparcia

ulica	liczba osób zameldowanych	liczba osób w wieku produkcyjnym	liczba osób korzystających z zasiłków	liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	liczba osób bezrobotnych	udział długotwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	liczba zarejestrowanych podmiotów	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %)
1. ul. Artura Grotgera	102	68	19	186,3	5	13,6	13	12,7	100
1. ul. Braci Gieryskich	61	38	5	82,0	1	38,0	5	8,2	100
2. ul. Jana Matejki	55	57	9	163,6	6	9,5	18	32,7	100
3. ul. Waleriana Łukasińskiego	762	492	168	220,5	45	10,9	30	3,9	100
4. ul. Armii Krajowej	333	218	70	210,2	23	9,5	40	12,0	100
5. ul. Wojska Polskiego	336	223	90	267,9	18	12,4	57	17,0	100
6. ul. Tadeusza Kościuszki	255	161	25	98,0	12	13,4	42	16,5	100
7. ul. Czeska	274	178	74	270,1	25	7,1	22	8,0	100
8. ul. Grodzisko	0	0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	1	Brak możliwości dokonania obliczeń	100
9. ul. Browarna	20	13	1	50,0	1	13,0	1	5,0	100
10. ul. Romualda Traugutta	81	49	14	172,8	3	16,3	8	9,9	100
11. ul. Zawiszy Czarnego	13	7	1	76,9	1	7,0	15	115,4	100

12. ul. Spadzista	50	33	21	420,0	4	8,3	12	24,0	100
13. ul. Nad Kanalem	7	6	0	0,0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	9	128,6	100
14. pl. Kościelny	120	79	14	116,7	16	4,9	2	1,7	100
15. ul. Ignacego Daszyńskiego	35	47	16	457,1	5	9,4	21	60,0	100
16. pl. Franciszkański	24	22	0	0,0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	0,0	100
17. ul. Zofii Stryjeńskiej	11	7	1	90,9	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	13	118,2	100
18. ul. Niska	67	35	31	462,7	5	7,0	0	0,0	100
19. ul. Wodna	182	108	42	230,8	10	10,8	13	7,1	100
20. ul. Stroma	0	0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	100
21. ul. Wita Stwosza	54	36	14	259,3	1	36,0	16	29,6	100
22. pl. Bolesława Chrobrego	549	384	108	196,7	29	13,2	36	6,6	100
23. ul. Tumska	108	89	2	18,5	2	44,5	11	10,2	100
24. ul. Forteczna	82	48	2	24,4	2	24,0	3	3,7	100

25. ul. Wojciecha Korfantego	184	108	12	65,2	15	7,2	2	1,1	100
26. ul. Wiejska	126	76	146	1158,7	24	3,2	4	3,2	100
27. ul. Śląska	401	267	77	192,0	24	11,1	18	4,5	100
28. ul. Karola Miarki	86	50	29	337,2	7	7,1	7	8,1	100
29. ul. Podgórna	162	108	37	228,4	11	9,8	7	4,3	100
30. ul. Grunwaldzka	367	232	18	49,0	21	11,0	13	3,5	100
31. ul. Wincentego Witosa	7	6	0	0,0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	9	128,6	100
32. ul. Połabska	362	222	93	256,9	26	8,5	25	6,9	100
33. ul. Stanisława Moniuszki	69	61	5	72,5	4	15,3	4	5,8	100
34. ul. Józefa Chelmońskiego	59	38	14	237,3	4	9,5	1	1,7	100
35. ul. Kolejowa	68	47	18	264,7	5	9,4	1	1,5	100
36. ul. Muzealna	127	85	9	70,9	5	17,0	5	3,9	100
37. ul. Ignacego Łukaszewicza	61	35	10	163,9	4	8,8	8	13,1	100
38. pl. Jedności	0	0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	10	Brak możliwości dokonania obliczeń	100
39. Twierdza Główna	0	0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	100
40. Fort Owcza Góra	0	0	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	0	Brak możliwości dokonania obliczeń	100
wartość dla obszarów objętych wsparciem	5660	3733	1195	211,1	364	10,3	502	8,9	100
wskaźnik dla Dolnego Śląska				65		4,5		10,5	86,6
porównanie wartości: wskaźniki obszaru wsparcia/ wskaźniki dla Dolnego Śląska				powyżej średniej		powyżej średniej		poniżej średniej	powyżej średniej

spełnienie kryterium				TAK		TAK		TAK	TAK
Wskaźnik	liczba osób zameldowanych	liczba osób w wieku produkcyjnym	liczba osób korzystających z zasiłków	liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	liczba osób bezrobotnych	udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	liczba zarejestrowanych podmiotów	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %)

2.1. Aktualny stan zagospodarowania przestrzennego obszaru wsparcia rewitalizacyjnych działań interwencyjnych Gminy Miejskiej Kłodzko

2.1.1. Stan ochrony prawnej dóbr dziedzictwa kulturowego – granice stref ochrony konserwatorskiej

Bazując na „Studium wartości kulturowych dla staromiejskiej dzielnicy Kłodzka wraz z Twierdzą Główną i przedmieściem południowym” opracowanym przez Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu stwierdza się że obszar LPR pokrywa się w zasadzie ze strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej.

Strefa obejmuje obszar miasta w granicach dwóch odrębnych, a zarazem powiązanych ze sobą systemów obronnych: fortyfikacji miejskich i twierdzy.

Granice strefy wyznacza od południa linia dawnych murów miejskich: obecne ul. R. Traugutta i Zawiszy Czarnego; w obręb strefy włączony został Park Sybiraków, odtwarzający zarys dawnego bastionu; dalej granica biegnie wzdłuż Młynówki, od wschodu linią Nysy Kłodzkiej, ul. Forteczną, obejmując obszar Przedmieścia Ząbkowickiego i Bramy Ząbkowickiej; od północy i zachodu granica strefy wyznaczona została po zewnętrznej linii terenu Twierdzy Główniej.

Wytyczne co do inwestowania, odtwarzania substancji, remontów oraz kierunku zmian zostały ściśle określone w/w opracowaniu na str. 10-12. Poniżej zamieszczono najważniejsze wytyczne:

- ⇒ Należy zachować historyczny układ przestrzenny zespołu staromiejskiego, tzn. rozplanowanie placów, przebieg ulic i miedzuchów, układ bloków zabudowy, historyczne linie zabudowy oraz kompozycję układów zieleni zabytkowej.
- ⇒ Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji znajdujących się w obrębie centrum staromiejskiego obiektów zabytkowych, wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji dóbr kultury
- ⇒ Prace remontowe i modernizacyjne, prowadzone przy dobrach kultury nie wpisanych do rejestru zabytków podlegają uzgodnieniu ze Służbą Ochrony Zabytków Delegatura w Wałbrzychu.
- ⇒ Należy zachować lub odtworzyć historyczne nawierzchnie ulic i placów stosując materiały naturalne.
- ⇒ Tereny Twierdzy Główniej zostały przejęte na własność Miasta Kłodzko. Umożliwi to przeprowadzenie programu konserwatorskiego szczegółowego określonego w *Konserwatorskim studium ochrony i zasad zagospodarowania zespołu pofortecznego w formie ochrony obszarowej - Twierdza Kłodzko - Forteczny Park Kulturowy* M. Małachowicz

2.1.2. Infrastruktura techniczna – ocena stanu i kierunków przewidywanych zmian

Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna (ogólnospławna) jest stosunkowo młoda, niemniej wymaga zmodernizowania. Głównym powodem konieczności przebudowania sieci jest złe funkcjonowanie jej w okresach opadów (zamulenie i duże ilości rumowiska), co skłania do zastosowania kanalizacji rozdzielczej z uwagi na konieczność poprawy warunków pracy niektórych kanałów.

Sieć wodociągowa

Urządzenia ujęcia wody i stacji uzdatniania wody pitnej dla Kłodzka, całkowicie przebudowane po katastrofalnej powodzi w roku 1997 przy pomocy szwedzkiej, stanowi bardzo nowoczesne i perfekcyjne rozwiązanie, jedno z najnowocześniejszych w Polsce.

Niestety nie dorównują mu poziomem nowoczesności i stanem technicznym sieci dystrybucji i połączeń, które nie były modernizowane od wielu lat, wykazują znaczne straty wody (19 - 21%) oraz znaczne inkrustacje i osady, wynikłe z braku stacji uzdatniania w ubiegłych latach.

Wykończenie stacji uzdatniania wymaga wykonania niezbyt licznych już prac. Ocenia się, że znacznie bardziej intensywnie od dotychczas prowadzonych prac, powinna przebiegać wymiana starych odcinków sieci i rozbudowa sieci wodociągowej do nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej i usługowo-przemysłowej.

Wymienić tu należy odcinek w ul. Mickiewicza, część Starego Miasta, ul. Wierzbowa i in.

Ponadto przewiduje się rozbudowę zbiorników wyrównawczych.

Sieć gazowa

Kłodzko jest zasilane gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50.

Sieć wysoko- i średnio prężna jest dobrze rozwinięta .

Sieć niskiego ciśnienia pracuje w układzie mieszanym - jest zasilana pierścieniowo i jednostronnie. Z uwagi na wielostronność zasilania sieci niskiego ciśnienia ze strony stacji 11° można mówić o dużej pewności zasilania większej części sieci gazowej porównywalnej z układami pierścieniowymi.

Szczytowy stopień wykorzystania stacji redukcyjno - pomiarowych 11° wynosi obecnie ok.25 %.

Sieć elektryczna

Na obszarach miasta o zwartej zabudowie linie średniego i niskiego napięcia są wykonane w wersji kablowej, a stacje transformatorowo rozdzielcze są stacjami wewnętrznymi. Przeważająca część sieci kablowej w mieście była budowana na początku lat siedemdziesiątych. Obowiązywały wówczas inne, niższe standardy, znacznie skromniejsze było też wyposażenie mieszkań w zasilany elektronicznie sprzęt gospodarstwa domowego. W rezultacie sieć kablowa, szczególnie na obszarze starego zabytkowego centrum Kłodzka, wykonana jest liniami kablowymi o zbyt małych przekrojach jak na obecne potrzeby.

2.1.3. Uwarunkowania ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym obszaru interwencji

Opierając się na „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kłodzko” opracowanego przez Biuro Planowania Przestrzennego w Wałbrzych stwierdzamy że ochrona środowiska przyrodniczego jest niezbędna w szczególności jeżeli dotyczy obszaru miejskiego gdzie teren został znacznie przekształcony antropologicznie (zabudowa infrastruktura techniczna, drogi, sieci kolejowe itp.)

Na terenie miasta Kłodzka do najważniejszych elementów związanych z ochroną środowiska przyrodniczego zaliczamy:

- ⇒ ochrona zasobów leśnych, parków, skwerów (szczególnie z powodu znikomej ich ilości)
- ⇒ ochrona czystości powietrza atmosferycznego, szczególnie na obszarach o nadmiernej emisji gazów i spalin, jak i zarówno substancji niebezpiecznych. Są to tereny mieszkaniowe i przemysłowe Kłodzka, gdzie bezpośrednią przyczyną zanieczyszczeń są lokalne (w tym: indywidualne) kotłownie c.o. , oparte o węgiel kamienny jako główne paliwo grzewcze,
- ⇒ ochrona czystości powietrza obszarów zagrożonych z uwagi na nadmierne natężenie ruchu drogowego i kolejowego głównych dróg komunikacyjnych tj.: linii kolejowej relacji Wrocław - Międzyzlesie, dróg Wałbrzych – Kłodzko, Kłodzko - Międzyzlesie, Kudowa – Kłodzko, Kłodzko – Wrocław
- ⇒ ochrona czystości wód (obecnie Nysa Kłodzka jest w dużym stopniu zanieczyszczona, zarówno zanieczyszczeniami komunalnymi z obszaru samego miasta Kłodzka jak i zanieczyszczeniami przenoszonymi z terenów wiejskich poprzez dopływy Nysy, a w szczególności Bystrzycę Dusznicką, Jaskówkę i Jodłownik)
- ⇒ ochrona obszarów przed zalaniem wód, podczas powodzi poprzez zastosowanie wszystkich możliwych rozwiązań hydrologicznych
- ⇒ przywrócenie naturalnego ładu przestrzennego na terenach zdegradowanych tj. obszary poeksploatacyjne (wyrębiska) oraz obszary wojskowe (wschodnia część Kłodzka).
- ⇒ ochrona wartości krajobrazowych obszaru.
- ⇒ ochrona wód głębinowych (południowe tereny wodonośne miasta)

2.1.4. Własność gruntów, obiektów budowlanych i infrastruktury w rewitalizowanym obszarze

Struktura własności gruntów miasta Kłodzka przedstawia się następująco:

- ⇒ Skarb Państwa - 40%
- ⇒ Osoby prywatne - 29,7%
- ⇒ Gminne - 30%
- ⇒ Kościelne - 0,3%

2.2. Aktywność gospodarcza i problemy działalności biznesowej dzielnicy staromiejskiej miasta Kłodzko w granicach rewitalizowanego obszaru

W Raporcie o stanie miasta Kłodzka za 2007 rok określono tzw. charakterystykę gospodarczą miasta:

„Na koniec 2007 roku w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miasta w Kłodzku zarejestrowanych było 3064 podmiotów gospodarczych. W roku zarejestrowano 238 podmiotów gospodarczych, a wykreślono 275”.

Omawiany obszar stanowiący centrum miasta powiatowego jest atrakcyjny dla działalności biznesowej. Nasylenie usługami / materialnymi, jak i nie materialnymi/ dla ludności miejscowej w dzielnicy staromiejskiej można uznać za zadawalające. Należy zwrócić uwagę na ciągle małą ilość podmiotów gospodarczych czerpiących wprost zyski z ruchu turystycznego /brak np. hoteli, ubogi stan gastronomii/.

2.3. Stan zagospodarowania zasobów mieszkaniowych

W Raporcie o stanie miasta Kłodzka 2007 dokładniej określono stan techniczny lokali i bazy mieszkaniowej w Kłodzku w następującej wersji:

„Stan techniczny lokali:

Jak wynika ze struktury wieku budynków 75 % zasobów stanowią budynki z okresu przedwojennego, w tym ok. 50 % to budynki ponad 100 – letnie, których stan techniczny i użytkowy jest często niezadawalający, wynikający m.in.:

- ⇒ z trudności techniczno – konstrukcyjnych tkwiących w budynkach wybudowanych w tamtych latach,
- ⇒ z zaniedbań lat ubiegłych, natury techniczno – eksploatacyjnej,
- ⇒ z braku przeprowadzania wymaganych remontów kapitalnych i modernizacyjnych.

Konstrukcje budynków z tego okresu to mury z cegły i częściowo z kamienia, ze stropami nad piwnicą - przeważnie ceramicznymi/ sklepienia/, a na wyższych kondygnacjach – drewnianymi.

Pokrycie dachowe najczęściej z dachówki, rzadziej z papy.

Budynki wyposażone są we wszystkie instalacje, tj.: wodno-kanalizacyjne, gazowe i elektryczne z ogrzewaniem często jeszcze piecowym/ trzony kuchenne i piece pokojowe, kaflowe/.

Wadliwa eksploatacja mieszkań, zły stan instalacji wod-kan, brak lub zły stan izolacji przeciwwilgociowej murów ścian, zła wentylacja pomieszczeń, uszkodzenia obróbek blacharskich i pokrycia dachów, brak konserwacji i zabezpieczenia elementów drewnianych – to najistotniejsze przyczyny składające się na pogorszenie stanu technicznego budynków. Zły stan techniczny starej substancji mieszkaniowej pogłębiła ponadto powódź, jaka miała miejsce w 1997 r., wyłączając znaczną część dzielnicy staromiejskiej „Wyspa Piasek” z użytkowania.

Z wyżej podanych powodów lokale mieszkalne w budynkach z okresu przedwojennego są na ogół o niskim standardzie i często niezadawalającym stanie technicznym.

Potrzeby remontowe są wciąż niewspółmiernie wysokie w stosunku do możliwości pozyskania środków na ten cel.

Do czasu wyrównania zaniedbań remontowych z lat ubiegłych w zakresie zabezpieczenia właściwego stanu technicznego budynków, remonty lokali mieszkalnych z osiągniętych wpływów z czynszów przeprowadzane są wyłącznie w niezbędnym zakresie”.

2.4. Aktywność i problemy społeczne analizowanego obszaru działań rewitalizacyjnych

Bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych problemów Kłodzka.

Bezrobocie wywołuje obniżanie warunków życia większości populacji, przyczynia się do rozwoju zjawisk patologii społecznej. Brak miejsc na lokalnym rynku pracy jest silnym przyczynkiem do migracji części mieszkańców z miasta.

Raport o stanie miasta Kłodzka za rok 2007 określa strukturę ludności jak i ogólną liczbę ludności szacowaną na prawie 30 000 (28 003). W informacjach o stanie mieszkalnictwa zakładano stałą liczbę ludności do roku 2020 na poziomie 30 tys. Jednak dane statystyczne z czerwca 2007 roku wykazują tendencję spadkową. Jest to zgodne z trendem wykazanym w najnowszych zestawieniach urzędu statystycznego. Wg prognoz statystycznych wyludnianiu powiatu kłodzkiego towarzyszy zjawisko wzrostu populacji w wieku poprodukcyjnym.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 13 561 osób zamieszkujących Powiat Kłodzki oraz 2106 osób w tym 1090 kobiet zamieszkujących Gminę Miejską Kłodzko.

Najliczniejszą grupę stanowią osoby:

- ⇒ pozostające bez pracy – powyżej 24 miesięcy tj. 653 osoby, co stanowi 31 % ogółu bezrobotnych w gminie,
- ⇒ wg stażu pracy – ze stażem pracy od 10 do 20 lat tj. 409 osób, co stanowi 19,42 % ogółu bezrobotnych w gminie,
- ⇒ wg wykształcenia – gimnazjalne i poniżej. tj. 730 osób, co stanowi 34,66 % ogółu bezrobotnych,
- ⇒ wg wieku – w przedziale wiekowym 45-54 lata – 656 osób tj. 31,15 % ogółu bezrobotnych

Wysoki poziom bezrobocia powoduje ubożenie społeczeństwa . Dodatkowo pozostawanie znacznej części społeczeństwa w długotrwałym okresie bezrobocia obniża poziom aktywności w poszukiwaniu pracy, a tym samym pogłębia poziom wyobcowania z życia społecznego.

Struktura bezrobocia na obszarze rewitalizowanym w stosunku do liczby ludności, w tym ludności w wieku produkcyjnym.

ulica	liczba osób bezrobotnych	liczba osób zameldowanych	liczba osób w wieku produkcyjnym
1. ul. Artura Grottgera	5	102	68
1. ul. Braci Gierymskich	1	61	38
2. ul. Jana Matejki	6	55	57
3. ul. Waleriana Łukasińskiego	45	762	492
4. ul. Armii Krajowej	23	333	218
5. ul. Wojska Polskiego	18	336	223
6. ul. Tadeusza Kościuszki	12	255	161
7. ul. Czeska	25	274	178
8. ul. Grodzisko	0	0	0
9. ul. Browarna	1	20	13
10. ul. Romualda Traugutta	3	81	49
11. ul. Zawiszy Czarnego	1	13	7
12. ul. Spadzista	4	50	33
13. ul. Nad Kanalem	0	7	6
14. pl. Kościelny	16	120	79
15. ul. Ignacego Daszyńskiego	5	35	47
16. pl. Franciszkański	0	24	22
17. ul. Zofii Stryjeńskiej	0	11	7
18. ul. Niska	5	67	35
19. ul. Wodna	10	182	108
20. ul. Stroma	0	0	0
21. ul. Wita Stwosza	1	54	36
22. pl. Bolesława Chrobrego	29	549	384
23. ul. Tumska	2	108	89
24. ul. Forteczna	2	82	48
25. ul. Wojciecha Korfantego	15	184	108
26. ul. Wiejska	24	126	76
27. ul. Śląska	24	401	267
28. ul. Karola Miarki	7	86	50
29. ul. Podgórna	11	162	108
30. ul. Grunwaldzka	21	367	232
31. ul. Wincentego Witosa	0	7	6
32. ul. Połabska	26	362	222
33. ul. Stanisława Moniuszki	4	69	61
34. ul. Józefa Chelmońskiego	4	59	38
35. ul. Kolejowa	5	68	47

36. ul. Muzealna	5	127	85
37. ul. Ignacego Łukaszewicza	4	61	35
38. pl. Jedności	0	0	0
39. Twierdza Główna	0	0	0
41. Fort Owcza Góra	0	0	0
RAZEM	364	5660	3733

2.5. Obiekty chronione poza zdefiniowanym obszarem rewitalizacji.

Poza omawianym obszarem objętego programem rewitalizacji znajdują się następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- ⇒ Budynek poczty – pl. Jagiełły 2 – rok 1888 – nr rejestru 1082/ Wł z dnia 03.12.1984
- ⇒ Zespół młyna wodnego – ul. Wielisławska 10 – rok XVIII/ XIX w. – nr rejestru 607/Wł z dnia 08.01.1976

2.6. Identyfikacja głównych obszarów problemowych i kierunków działań rewitalizacyjnych Gminy Miejskiej Kłodzko.

Na obszarze objętym Lokalnym Planem Rewitalizacji zidentyfikowano następujące obszary problemowe:

- ⇒ Niski poziom ładu przestrzennego, estetyki i funkcjonalności miejskiej przestrzeni publicznej,
- ⇒ Brak wzrostu aktywności gospodarczej w sektorze turystyki w oznaczonym obszarze działań rewitalizacyjnych (w strefie oddziaływań bezpośrednich) oraz poza nim (w strefie oddziaływań pośrednich),
- ⇒ Znaczna degradacja dóbr dziedzictwa kulturowego Dzielnicy Staromiejskiej w Kłodzku,
- ⇒ Znaczny poziom bezrobocia,
- ⇒ Duża koncentracja problemów społecznych oraz bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa mienia /zwłaszcza ul. Łukasińskiego, ul. Czeska, ul. Wiejska,
- ⇒ Problem niskiej emisji zwłaszcza w Dzielnicy Staromiejskiej,

Działania rewitalizacyjne powinny się opierać na inwestycjach które nawet w dłuższym okresie czasu spowodują rozwiązanie problemów. Dlatego też inwestowanie powinno się odbywać w takich obszarach których poprawa umożliwi / ułatwi niejako „samoistne” rozwiązanie bolączek w zidentyfikowanych obszarach problemowych.

2.7 Analiza SWOT diagnozowanego obszaru

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • położenie w centrum miasta, • dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, • lokalizacja na obszarze najważniejszych i najatrakcyjniejszych turystycznie zabytków miasta (Most Gotycki, Twierdza Kłodzka, Fort Owcza Góra), • lokalizacja usług wyższego rzędu typu urzędy, banki itp.; 	<ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura drogowa w złym stanie technicznym, • brak miejsc parkingowych, • zły stan techniczny budynków mieszkaniowych, • zbyt mała ilość obiektów usługowych w sektorze turystycznym, • brak miejsc noclegowych, • niski poziom dochodów ludności, • obszary patologii społecznych (ul. Łukasińskiego, ul. Wiejska), • bezrobocie;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie podmiotów zewnętrznych inwestycjami w sektorze turystyki, • uznanie obszaru urbanistycznego Starówki i Wyspy Piasek za Pomnik Historii RP, • pozyskanie funduszy zew. (w tym funduszy UE) na realizację projektów na rewitalizowanym obszarze; 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystna sytuacja gospodarcza w kraju i na świecie, • ograniczenie inwestycji podmiotów gospodarczych w sektorze turystyki, • zubożenie społeczeństwa, • malejący ruch turystyczny, • nasilenie negatywnych zjawisk społecznych;

Czas realizacji programu rewitalizacji to lata 2009 – 2013.

III. Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza miasta Kłodzka, z wyszczególnieniem obszaru wsparcia.

3.1. Obecna charakterystyka Kłodzka podana jest wg schematu analizy SWOT.

Mocne strony miasta Kłodzka:

- ⇒ Dogodne położenie w centrum Kotliny Kłodzkiej, na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych – stwarza to naturalne warunki dla pełnienia roli centrum administracji i usług publicznych,
- ⇒ Działalność Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- ⇒ Dobra baza edukacyjna,
- ⇒ Wolne tereny uzbrojone dla rozwijania nowych inicjatyw gospodarczych,
- ⇒ Dobrze rozwinięta infrastruktura: wodociągi, kanalizacja, elektroenergetyka, telekomunikacja,
- ⇒ Zasoby wód podziemnych,
- ⇒ Zabytki architektoniczne /wraz dawnymi fortyfikacjami/ - wartości kulturowe, atrakcja turystyczna,

Słabe strony miasta Kłodzka:

- ⇒ Niewystarczająco rozwinięta sieć gazownicza, a także ciepłownicza,
- ⇒ Niezadowalający stan bezpieczeństwa,
- ⇒ Wysoki poziom bezrobocia,
- ⇒ Zbyt mała przepustowość dróg przelotowych – tranzyt kołowy przez centrum miasta powodujący nadmierną emisję gazów i spalin,
- ⇒ Zły stan techniczny sieci komunalnych oraz zasobów mieszkalnych gminy,
- ⇒ Zanieczyszczenie wód Nisy oraz brak wystarczającego zabezpieczenia przed wezbrzeniami,
- ⇒ Znaczna niska emisja - gospodarka ciepła miasta oparta na lokalnych indywidualnych kotłowniach opalanych węglem kamiennym,

3.2. Syntetyczna charakterystyka miasta

3.2.1. Położenie i obszar miasta Kłodzko

Cały projekt zostanie realizowany w mieście Kłodzko, leżącym w gminie Kłodzko, powiecie kłodzkim, w województwie dolnośląskim. (Położenie: N 50°26' E 16°39')

Kłodzko położone jest w północno-centralnej części Kotliny Kłodzkiej nad rzeką Nysa Kłodzka na wys.300-370m. Mówiąc inaczej leży 82 km na południe od Wrocławia przy drodze krajowej nr 8 (Warszawa-Kudowa) i międzynarodowej E67 (do Pragi).

3.2.2. Podstawowe informacje o mieście

Położenie i obszar miasta Kłodzko	<p>Kłodzko to miasto położone w południowo-zachodniej Polsce w województwie dolnośląskim. Kłodzko leży 82 km na południe od Wrocławia przy drodze krajowej nr 8 (Warszawa-Kudowa) i międzynarodowej E67 (do Pragi).</p> <p>Powierzchnia miasta wynosi 25 km².</p> <p>Zlokalizowane w centralnej części Kotliny Kłodzkiej miasto jest położone nad rzeką Nysą Kłodzką i jej dopływami w odległości ok. 100 km na południe od Wrocławia. Centralna część miasta usytuowana jest przed przewężeniem pomiędzy Górą Forteczną a Owczą Górą, w które wpływa Nysa Kłodzka – śródmieście i starówka znajdują się po lewej stronie biegu rzeki.</p> <p>Miasto usytuowane jest w strategicznym miejscu na trasie dawnego traktu handlowego łączącego Śląsk i Czechy, będącego odnogą "bursztynowego szlaku", stąd też bierze się przyczyna burzliwej historii miasta.</p> <p>Miasto stanowi znakomitą bazę wypadową dla turystów odwiedzających Ziemię Kłodzką - odległości do najdalszych miejscowości regionu, jak i do granicy Polski z Czechami nie przekraczają 50 km. Przez miasto przebiega droga krajowa oraz linie kolejowe od Wrocławia w kierunku Międzylesia, Kudowy, Stronia i Wałbrzycha.</p>
-----------------------------------	---

Status	Miasto
Mieszkańcy	<p>Ludność Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2008 r. liczy 28 467 mieszkańców Średnia gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi w Kłodzku 1142 osób/km²</p> <p>Ilość osób w wieku produkcyjnym w 2007 roku w Kłodzku – 18 150 osób przedprodukcyjnym- 4820 osób poprodukcyjnym – 5033 osób.</p>
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	<p>Na terenie Kłodzka funkcjonują następujące instytucje ochrony zdrowia :</p> <p>Szpital Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłodzku ul. Szpitalna 1 Przychodnia Rejonowa w Kłodzku ul. Wojska Polskiego 16 Przychodnia Rejonowa w Kłodzku ul. Zawiszy Czarnego 10 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej Działalność socjalną na terenie Kłodzka prowadzą: Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Bohaterów Getta 3, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Zakład Pielęgnacyjno- Opiekuńczy; ZOZ ul. Szpitalna 1, Polski Czerwony Krzyż, ul. Łukasieńskiego 57 Polski Komitet Pomocy Społecznej ul. Armii Krajowej 1</p>
Edukacja	<p>Gmina Kłodzko posiada dobrze rozwiniętą sieć szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego. Opieką przedszkolną objęto w Kłodzku ok. 60 % dzieci w wieku przedszkolnym, czyli znacznie powyżej średniej krajowej wynoszącej 47%. Nie dotyczy to nowopowstających osiedli, w których brak jest tego typu placówek oświatowych. W odniesieniu do szkół podstawowych wskaźniki dostępności usług oświatowych są dość dobre. Pewne zaległości występują jedynie w zakresie szkolnej bazy sportowej oraz przystosowania szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych. Porównywalna sytuacja panuje w szkołach gimnazjalnych. Sytuacja w szkołach pomaturalnych oraz wyższych predestynuje Kłodzko do pełnienia funkcji lokalnego centrum edukacyjnego. Konieczne jest - według ocen urzędu miasta - uruchomienie pełniejszego zakresu kursów specjalistycznych (doksztalujących) dla dorosłych, pozwalających na zmianę lub podniesienie posiadanych kwalifikacji, (np. uzyskanie przez nauczycieli drugiej specjalizacji). Gmina miejska Kłodzko finansuje placówki oświatowe z dochodów własnych oraz subwencji oświatowej tzn. środków otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań oświatowych. Subwencja oświatowa przekazywana jest na prowadzenie szkół i świetlic</p>

	szkolnych. Oddziały zerowe w szkołach w całości finansowane są ze środków własnych gminy.
Kultura i turystyka	<p>Atrakcje Kłodzka i okolic znane są powszechnie. Usytuowanie miasta, jego zabytki, liczne pomniki architektury, piękno dzielnicy staromiejskiej i zieleń nadnyskich bulwarów stanowią o jego kolorycie i niepowtarzalnej atmosferze.</p> <p>Do najcenniejszych pamiątek świetnej przeszłości grodu należą: Twierdza Główna - jest unikalnym zabytkiem architektury militarnej. Pierwsze budowle obronne istniały na Górze Fortecznej już w IX w. Na przestrzeni stuleci fortyfikacje ulegały ciągłej rozbudowie i zmianom, żeby mogły odpowiadać warunkom ówczesnych zasad sztuki wojennej. Swój rozkwit Kłodzka fortalicja zawdzięcza Fryderykowi II Wielkiemu, który uczynił ją jednym z najpotężniejszych bastionów pruskiego Śląska.</p> <p>Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - jego budowę rozpoczęli joanicy w połowie XIV stulecia. Jest często określany jako największy zabytek na Ziemi Kłodzkiej, gdyż jego walory architektoniczne i wystrój czynią z tego obiektu niezwykle skarbnicę dzieł sztuki.</p> <p>Kościół Matki Boskiej Różańcowej - wybudowany w obecnej formie w I połowie XVII w. Szczególnie wartościowa jest znajdująca się w nim polichromia, wykonana najprawdopodobniej przez Schefflera</p> <p>Średniowieczny most gotycki, swą formą i wystrojem rzeźbiarskim przypomina Most Karola w Pradze, z którym bywa porównywany. Zabytek wieńczy sześć grup z figurami.</p> <p>Ratusz - siedziba władz samorządowych. Prawdopodobnie pierwszą budowlę wzniesiono jeszcze w XIV w.</p> <p>Kamienice dzielnicy staromiejskiej, gdzie skupia się większość zabytkowych budowli miasta. Łącznie w Kłodzku jest około 400 zarejestrowanych obiektów ochronnych.</p> <p>Podziemna Trasa Turystyczna im. Tysiąclecia Państwa Polskiego, którą utworzono w trakcie prac zabezpieczających Stare Miasto.</p> <p>Muzeum Ziemi Kłodzkiej, które mieści się w siedzibie dawnego konwiktów jezuickiego. Obecny wygląd zewnętrzny budynku jest skutkiem przebudowy w XVIII stuleciu, kiedy otrzymał jednolitą elewację.</p>
Profil środowiskowy	<p>Kotlina Kłodzka zajmuje obszar około 500 km kw. na terenie śródgórskim, o przeciętnej wysokości 350 - 450 m.n.p.m. Mniej więcej pośrodku kotliny leży miasto Kłodzko, przez które przepływa Nysa Kłodzka, dzieląca Kotlinę Kłodzką wzdłuż osi północ - południe. Klimat samej kotliny jest dość łagodny z częstymi odwilżami i kontrastuje z surowym klimatem otaczających Kotlinę gór.</p> <p>Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,4°C; najcieplejszym miesiącem jest lipiec (16,9 °C), a najzimniejszym styczeń (-2,4 °C). Okres wegetacyjny trwa 214 dni, a lato termiczne 70 dni. Roczne sumy opadów atmosferycznych sięgają</p>

	<p>600 mm, a maksimum ich przypada w lipcu.</p> <p>Pod względem klimatycznym obszar ten zaliczany jest do terenów korzystnych dla turystyki, a także dla rolnictwa.</p>
<p>Profil gospodarczy</p>	<p>Na dzień 31 grudnia 2008 roku w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miasta w Kłodzku zarejestrowanych było 3023 podmioty gospodarcze.</p> <p>Z ważniejszych zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie miasta wymienić należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - GENERAL ELETRIC POWER CONTROLS Polska sp. z o. o., (produkcja podzespołów elektrycznych) - KPM – MEBLE Kłodzko sp. z o. o. (fabryka mebli tapicerowanych), - EFEKT SYSTEM (branża reklamowa), - DROGMOST – przedsiębiorstwo robót budowlanych sp. z o.o., - SELEKT KOMFORT (produkcja krzeseł i mebli), - SEKSSTIL sp. j. (produkcja bielizny), - ODLEWNICTWO METALI S.C. PPHU,

<p>Profil organizacyjny -instytucjonalny</p>	<p>Przedszkola Przedszkole nr 3, Przedszkole nr 4, Zespół Przedszkolno – Żłobkowy nr 1, Zespół Przedszkolno – Żłobkowy nr 2 Przedszkole Niepubliczne „Promyczek”</p> <p>Szkoły prowadzone przez Gminę Miejską Kłodzko: Szkoła Podstawowa nr 3, Szkoła Podstawowa nr 6, Miejski Zespół Szkół, Gimnazjum nr 1, Zespół Szkół Integracyjnych, w tym: Szkoła Podstawowa nr 2, Gimnazjum nr 3</p> <p>Szkoły ponadgimnazjalne Zespół Szkół Ogólnokształcących, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, Kłodzka Szkoła Przedsiębiorczości, Zespół Szkół Specjalnych, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna, Zespół Szkół Specjalnych, Powiatowe Centrum Doskonalenia</p> <p>Szkoły Wyższe Uniwersytet Wrocławski we Wrocławiu filia w Kłodzku Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu filia w Kłodzku Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu Filia w Kłodzku</p>
<p>Profil komunalny</p>	<p>Na terenie miasta działa przedsiębiorstwo „Wodociągi Kłodzkie sp. z o.o. Założycielem Spółki jest Gmina Miejska w Kłodzku, która obecnie jest jedynym wspólnikiem posiadającym 100 % udziałów. Przedsiębiorstwo wykonuje swoją działalność w oparciu o zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków udzielone decyzją Burmistrza Miasta w Kłodzka.</p> <p>Na terenie miasta działa także Zakład Administracji Mieszkaniami Gminnymi i Mieniem Gminnym.</p>
<p>Komunikacja</p>	<p>W Kłodzku krzyżują się drogi z: E8- Wrocławia - Kłodzko 387 - Wałbrzycha - Kłodzko - Międzylesie 404 - Gliwice - Opola - Nysa - Kłodzko Miasto jest dobrze skomunikowane z całą Polską poprzez rozwinięte sieci dróg kołowych i szlaków kolejowych.</p>

IV. Nawiązanie do strategicznych dokumentów rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta Kłodzko

---

Program rewitalizacji Miasta Kłodzka jest powiązany z następującymi dokumentami określającymi warunki rozwoju powiatu i Województwa Dolnośląskiego:

4.1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020,

4.2. Strategia Rozwoju Miasta Kłodzka ,

4.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kłodzka,

4.4. Program ochrony środowiska Gminy Miejskiej Kłodzko,

4.5. Powiązanie celów Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Kłodzka z priorytetami dokumentów strategicznych określających rozwój Kłodzka, regionu Dolnośląskiego,

4.6 Studium Ochrony Wartości kulturowych.

Cele nadrzędne, szczegółowe, projekty wiodące oraz pozostałe zadania inwestycyjne opisane w rozdziale V, komponują się w cele oraz priorytety wyżej wymienionych dokumentów.

4.1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020r.

30 listopada 2005 roku sejmik województwa dolnośląskiego uchwalił Strategię województwa dolnośląskiego do 2020 roku. Stanowi ona podstawę realizacji polityki regionalnej w województwie dolnośląskim– dokument ten stanowi podstawę do negocjowania z rządem kontraktu wojewódzkiego, określającego zasady i wielkość wsparcia z budżetu centralnego dla kluczowych inwestycji regionalnych. Posiadanie uchwalonej strategii rozwoju jest również warunkiem ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej. Według Strategii województwa dolnośląskiego do 2020 roku wizja regionu brzmi następująco :

Dolny Śląsk europejskim regionem węzłowym

Region węzłowy charakteryzuje się wysokim stopniem rozwoju społeczno-gospodarczego i odgrywa bardzo ważną rolę w gospodarce. Koncentruje najnowsze czynniki wytwórcze i pobudza aktywność gospodarczą. Podstawą jego delimitacji jest występowanie określonych powiązań, będących wyrazem wzajemnego oddziaływania węzła (obszaru centralnego) oraz jego otoczenia. O potencjale regionu

węzłowego decyduje zasięg ośrodka centralnego w stosunku do jego otoczenia. Centrum ma charakter nie tylko gospodarczy, ale też administracyjny, kulturowy, edukacyjny czy naukowy.

W myśl zaproponowanej wizji Dolny Śląsk ma stanowić istotny element w europejskim układzie regionów węzłowych. Uzasadnieniem tak określonej wizji jest fakt, że w obecnym świecie zarówno kraje, jak i regiony nie tylko wywierają wpływ na siebie, lecz także są od siebie nawzajem uzależnione. Wzajemne oddziaływania i zależności między krajami i regionami występowały od dawna, obecnie zauważa się jednak niebywale nasilenie tych zjawisk oraz zwiększenie ich przestrzennego zasięgu. Równocześnie jednym z widocznych, nowych procesów jest rozwój struktur i powiązań sieciowych. Uznaje się, że silna i szeroko rozbudowana sieć powiązań wewnętrznych i zewnętrznych regionu jest jednym z trzech najważniejszych czynników warunkujących jego międzynarodową konkurencyjność (obok infrastruktury technicznej i społecznej oraz sprawnego zarządzania strategicznego).

Szczególne znaczenie ma kształtowanie się struktur sieciowych w gospodarce, uważane za jeden z najbardziej dynamicznych i widocznych obecnie procesów na świecie. Tworzenie i wspieranie takich powiązań pomiędzy firmami w regionie jest w krajach europejskich stosowane jako instrument wspierania regionalnego rozwoju gospodarczego. W strukturach światowego systemu podstawą konkurencyjności nie jest już tradycyjna efektywność alokacyjna, lecz efektywność adaptacyjna, której przesłanką i wyznacznikiem są różnorodne formy koordynacji działań – pośrednie między rynkiem a hierarchią. Przykładem takich powiązań sieciowych są m.in.: joint ventures, montaż finansowy, partnerstwo publiczno – prywatne, dystrykty przemysłowe, konsorcja badawcze, franchising. Sieci mają swoją logikę i składają się z dwóch elementów: węzłów i łączących je relacji. Można w nich wyróżnić tzw. rdzeń sieci, tj. węzeł, który zazwyczaj tworzą wielkie jednostki przestrzenne, charakteryzujące się wysoką intensyfikacją i kumulacją nowoczesnej działalności społeczno – gospodarczej. Odgrywają one znaczącą rolę w kształtowaniu funkcjonowania całej sieci. Oprócz węzła, który posiada konkretną przestrzenną lokalizację, wyróżnia się też otoczenie bliższe i dalsze w dużej mierze wpływające na funkcjonowanie całej sieci, stanowiące przez mniejsze podmioty funkcjonujące w powiązaniu z jednostkami tworzącymi sieć. Takie zjawisko powoduje, że sieci rozwijają się w różnych skalach przestrzennych, tj. lokalnych, regionalnych, krajowych i ponadnarodowych.

Natomiast **cel nadrzędny** brzmi:

Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

Tak sformułowany cel stanowi niejako syntetyczne ujęcie dążeń sprecyzowanych w pierwszej Strategii Rozwoju Dolnego Śląska z postulatami wyrażanymi w trakcie opracowywania aktualizacji.

Zaproponowane dalej priorytety stanowią wyjście naprzeciw powyższym ustaleniom i odwołują się do podziału na kategorie celów sfery gospodarczej, przestrzennej społecznej.

4.2. Strategia Rozwoju Miasta Kłodzka

Główne i uzupełniające kierunki strategiczne rozwoju miasta Kłodzka zawarto w trzech programach rozwojowych;

Program A-to program podniesienia jakości usług publicznych w mieście.

Objęta programem poprawa jakości usług publicznych dotyczy tej dziedziny warunków życia, która kształtowana jest przez jednostki gminy i innych szczebli oraz jednostki usług publicznych podległe rządowi. Mają one często decydujący wpływ na kształtowanie się standardów życia lokalnego społeczeństwa. Ujęto tu następujące dziedziny: edukacja, ochrona zdrowia, usługi administracji lokalnej, bezpieczeństwo publiczne, kultura, niektóre usługi komercyjne o charakterze zbliżonym do usług publicznych (poczta, telekomunikacja, mieszkalnictwo).

Przewiduje się w programie A wykonanie 4 przedsięwzięć, z których część ukończona będzie w I etapie realizacji strategii (5 ÷ 7 lat).

Całość nakładów na realizację programu, finansowanych ze środków gminy, określona orientacyjnie, wynosi 23 025 tys. zł., z tego w I etapie (5 ÷ 7 lat) 14 925 tys. zł.

Nakłady ogółem (ze wszystkich źródeł finansowania) wynoszą orientacyjnie w I etapie 29 675 tys. zł.

Program B -program rozwoju infrastruktury miejskiej i ochrony środowiska.

Rozwój infrastruktury technicznej i ochrony środowiska są ściśle ze sobą związane, gdyż środowisko życia mieszkańców miasta i gminy powinno ukształtować się – w miarę możliwości - w zgodzie z naturą. Zachowanie naturalnych walorów środowiska znajduje się w zasięgu szczególnej troski większości mieszkańców Kłodzka.

Bardzo duże nakłady związane z zachowaniem naturalnego środowiska, przyjaznego ludziom i naturze powodują, że tylko ograniczona liczba strategicznych przedsięwzięć ma szansę być zrealizowana w I etapie strategii. Są to przedsięwzięcia związane z :

- modernizacją sieci połączeń komunikacyjnych wewnątrz miasta oraz z wyprowadzeniem tranzytowych przejazdów z obszaru gęstej zabudowy,

- odbudową i rozbudową systemu ochrony przeciwpowodziowej,
- kontynuacją gazyfikacji miasta,
- modernizacją i rozbudową sieci wodociągu i kanalizacji,
- gospodarką odpadami komunalnymi,
- modernizacją i rozbudową sieci ciepłowniczej.

Program C - to program rozwoju gospodarczego.

Program rozwoju gospodarczego obejmuje głównie te działania, które mogą i powinny być podjęte przez władze gminy, celem ożywienia działalności podmiotów gospodarczych na terenie miasta, a tym samym powiększenie liczby stanowisk pracy oraz przysporzenia wpływów do budżetu miasta.

Rozwój gospodarczy Kłodzka to przede wszystkim rozwój usług dla przybywających do Kotliny Kłodzkiej turystów, kuracjuszy i wczasowiczów. Rozwijać się będą zarówno małe firmy handlowe, gastronomiczne, hotelarskie, przewodnicy turystyczni, wyciągi narciarskie itp., jak też większe stosunkowo przedsiębiorstwa, które zainwestować powinny znaczne środki w budowę większych hoteli, aquaparku, zjeżdźalni dla dzieci czy nowoczesnego lunaparku, pole golfowe itp. W większości będą to inwestycje prywatne, chociaż nieodzowne będzie tworzenie - w trudniejszych dziedzinach - przedsięwzięć prywatno-publicznych. Wydaje się, że takim powinno być przedsięwzięcie mające na celu przełamanie przeszkód w przekształceniu Twierdzy Kłodzkiej w ożywiony ośrodek muzealno-turystyczny.

Również rozwój usług medycznych będzie prawdopodobnie wymagał zastosowania, obok inwestycji prywatnych, również publiczno-prywatnych przedsięwzięć.

Z uwagi na to, że pełne wykonanie Programu C rokuje nadzieje na ożywienie gospodarki, co powinno zaowocować wzrostem wpływów do budżetu gminy, ograniczyć bezrobocie i umożliwić finansowanie Programów A i B, **programowi temu przypisuje się bezwzględny priorytet.**

Program C obejmuje 5 przedsięwzięć strategicznych, obejmujących następujące tematy :

- promocja miasta i jego oferty dla inwestorów,
- rozbudowa urządzeń sportowych, rekreacyjnych itp., hoteli, zagospodarowanie twierdzy,
- przygotowanie oferty terenów,
- rozwój usług medycznych,
- utworzenie giełdy towarów rolno-przemysłowych.

Realizacja w pełnym wymiarze I etapu Strategii Rozwoju Kłodzka oznacza dla miasta między innymi :

A – w zakresie jakości usług publicznych :

- poprawa warunków mieszkaniowych,
- rozwój i modernizacja infrastruktury miejskiej i dostawy mediów,
- podniesienie poziomu i zakresu usług medycznych w oświacie i kulturze,
- poprawa bezpieczeństwa;

B – w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i ochrony środowiska :

- odciążenie miasta od ruchu tranzytowego i poprawa komunikacji wewnętrznej w mieście,
- podniesienie poziomu zabezpieczeń przeciwpowodziowych,
- dalsza gazyfikacja miasta i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz ciepłownictwa,
- poprawa gospodarki odpadami;

C – w zakresie rozwoju gospodarczego :

- przyciąganie zewnętrznych inwestorów do sfery usług i przemysłu,
- stworzenie szans mieszkańcom miasta do szybszego rozwoju własnych firm,
- przyspieszenie inwestycji sprzyjających napływowi turystów, wczasowiczów i szukających rozrywek popularnych, kulturalnych i sportowych,
- rozwój usług medycznych i in.

4.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kłodzka

Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta;

Na podstawie uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, jak również sugestii i odczuć społeczności lokalnej, określono:

- generalny cel rozwoju – oraz cele szczegółowe,
- strefy polityki przestrzennej,
- ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego ,
- szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego w wydzielonych strefach

1. Celem generalnym (tzw. wizją) jest uzyskanie ożywienia gospodarczego i zapewnienie zrównoważonego rozwoju Gminy w oparciu o silny przemysł turystyczny przy jednoczesnym rozwijaniu nieuciążliwego przemysłu, aktywizowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, a także dzięki głębokiej restrukturyzacji sektora rolniczego.

Wsparciem dla tego procesu będzie szybki rozwój infrastruktury (z naciskiem na zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego oraz poprawę wydolności układów komunikacyjnych), długofalowa polityka proekologiczna a także wzrost kwalifikacji i umiejętności zasobów rynku pracy. W wyniku realizacji tak sformułowanego celu nastąpi poprawa standardu życia mieszkańców oraz zostanie ułatwiony proces koniecznych przemian i dostosowanie się do nowych warunków w okresie integracji z Unią Europejską.

2. Cele ekonomiczne wyrażają się w kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny i wielostronny rozwój gospodarczy miasta i gminy na bazie własnych zasobów przyrodniczo-kulturowych w podejmowaniu działań zapewniających obniżenie bezrobocia i wzrost standardu życia mieszkańców , poprzez:

a) aktywizację rozwoju funkcji podstawowych gminy tj.

- turystyki
- przemysłu

b) zapewnienie maksymalizacji ochrony przeciwpowodziowej miasta,

c) współpraca z gminami ościennymi w tematach ochrony przeciwpowodziowej,

d) wspierania przedsiębiorczości i jego promocja,

e) zapewnienie wsparcia dla dalszego rozwoju WSSE oraz pozostałego przemysłu istniejącego,

f) opracowanie programu rozwoju turystyki,

g) zapewnienie maksymalnego wsparcia dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,

h) zapewnienie korzystnych warunków dla inwestorów zewnętrznych,

i) zapewnienie odpowiednio zagospodarowanych terenów przeznaczonych pod działalność przemysłową,

j) umacnianie istniejących gospodarstw rolnych, wprowadzenie nowych rozwiązań agrotechnicznych i upraw specjalistycznych,

k) modernizacja linii kolejowej,

l) budowa obwodnicy miasta,

m) poprawa stanu jakości dróg komunikacyjnych.

3. Cele społeczne wyrażają się w poprawie standardu życia lokalnej społeczności, w sprawnym funkcjonowaniu miasta, a w szczególności polegają na :

- zapewnieniu dogodnych warunków życia i rozwoju w drodze rozwijania infrastruktury społecznej na poziomie potrzeb lokalnych,
- zapewnieniu ludności odpowiedniej ilości mieszkań o odpowiednim standardzie
- zapewnieniu odpowiedniej ilości terenów przeznaczonych pod indywidualną zabudowę mieszkaniową,
- zapewnieniu mieszkańcom odpowiedniej ilości i jakości usług ,
- wyposażeniu miasta w potrzebne, niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej (skanalizowanie, gazyfikacja, zwodociągowanie, telefonizacja , ciepłownictwo),
- zapewnieniu odpowiedniego poziomu ochrony zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
- ułatwieniu zainteresowanym podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych,
- pomoc w dostosowaniu profilu kształcenia młodzieży do zapotrzebowań rynku,
- propagowaniu wiedzy w zakresie samodzielnej działalności biznesowej,
- poprawie bezpieczeństwa ludności.

4. Cele ekologiczne – wyrażają się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego poprzez:

- a. traktowanie ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych,
- b. ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych,
- c. ochronę ciągów ekologicznych - obszary chronione ,
- d. ochronę lasów, gleb, surowców naturalnych, wód, atmosfery,
- e. minimalizację zagrożeń powodziowych (ciągły monitoring),
- f. hamowanie procesów degradacji środowiska naturalnego, (w tym rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych),

- g. stosowanie nowoczesnych technologii w zakresie infrastruktury technicznej (m.in. w ciepłownictwie) – przyjaznych dla środowiska,
- h. odciążenie miasta nadmiernym ruchem komunikacyjnym, powodującym zanieczyszczenia ,
- i. budowa obwodnicy.

5. Cele kulturowe polegają na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania atrakcyjnego wizerunku gminy poprzez:

- a) odnowę istniejących zasobów kulturowych, w szczególności tych o randze ponadregionalne,
- b) pozyskiwanie środków finansowych na restrukturyzację, renowację i rewitalizację w/w zasobów ,
- c) opracowanie programu promocji miasta, jego konsekwentna realizacja wraz z opracowaniem ,
- d) programu rewitalizacji i rewaloryzacji zasobów kulturowych,
- e) kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego z zachowaniem naturalnych krajobrazów i zabytkowych układów osadniczych.

6.Cele przestrzenne – polegają na zachowaniu lub przywracaniu ładu przestrzennego w rozwoju osadnictwa i zagospodarowania miasta w oparciu o ich walory kulturowe i przyrodnicze, w szczególności:

- a) na uporządkowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru miasta,
- b) wyeliminowaniu konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów - kładąc nacisk na tereny zagrożone powodzią,
- c) likwidacji zaniedbań i nieprawidłowości w dotychczasowym zagospodarowaniu przestrzennym,
- d) racjonalnej gospodarce terenami i efektywnym ich wykorzystaniu,
- e) określeniu odpowiedniej funkcji dla obszarów problemowych,
- f) wytyczeniu i przygotowaniu terenów dla mieszkalnictwa, działalności przemysłowej, usługowej oraz komunalnej, jak również obsługi turystycznej,
- g) inwestowanie w obiekty obsługi ruchu turystycznego,
- h) stosowanie rozwiązań architektonicznych nawiązujących do tradycji lokalnych.

4.4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Kłodzko

W związku z tym, że istnieje ścisła zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym regionu, w programie zaprezentowano:

- Podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian;
- Podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju miasta.

„Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kłodzka” nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Program będzie wykorzystywany jako:

- Główny instrument strategicznego zarządzania miastem w zakresie ochrony środowiska;
- Dokument koordynujący poszczególne działania związane z ochroną środowiska;
- Podstawa tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi;
- Pomoc w dokonywaniu decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje;
- Instrument do działań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych miasta;
- Pomoc przy konstruowaniu budżetu miasta na poszczególne lata;
- Układ odniesienia zawierający wytyczne dla innych podmiotów polityki ekologicznej;
- Podstawa do ubiegania się o fundusze celowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej.

Program ochrony środowiska daje wytyczne dla formułowania polityki ochrony środowiska na terenie gminy miejskiej Kłodzko. Zawarte w nim zadania pozwolą nie tylko na zapewnienie polepszenia się warunków środowiska naturalnego, ale i także wpłyną pozytywnie na warunki życia mieszkańców i zagwarantują stały rozwój gospodarczy. Długoterminowy cel programu sformułowany został następująco: Osiągnięcie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju miasta, w którym wymagania

ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy. Zadania zawarte w programie ochrony środowiska gminy Kłodzko są zgodne z zadaniami zawartymi w programie rewitalizacji.

V. Zdefiniowane cele opisane wskaźnikami z wyszczególnieniem wartości docelowych.

Cel ogólny: Odnowa zdegradowanych obszarów miasta Kłodzka.

- ⇒ Poprawienie estetyki Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,
- ⇒ Poprawienie funkcjonalności systemu drogowego /ciągi jezdne i piesze/ oraz ich estetyki /nawiązanie do charakteru Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,
- ⇒ Remonty budynków /a tym samym poprawienie ich estetyki/ o dużym znaczeniu dla Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,
- ⇒ Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości /średniej i małej/, działalności edukacyjnej, kulturalnej oraz turystycznej a tym samym podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym;

Cele opisane wskaźnikami

CEL	PROJEKT ODPOWIADAJĄCY CELOM	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA MIARY	WARTOŚĆ DOCELOWA/ROK OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKA
WSKAŹNIK PRODUKTU				
Poprawienie estetyki Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,	„Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terenu.”	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji	szt.	1/2010 r.
	„Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terenu.”	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji	szt.	1/2010 r.
Poprawienie funkcjonalności systemu drogowego /ciagi jezdne i piesze/ oraz ich estetyki /nawiązanie do charakteru Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,	„Poprawa dostępności komunikacyjnej Wyspy Piasek w Kłodzku.”	Długość zmodernizowanej drogi gminnej	km	0,461/ 2013 r.

Remonty budynków /a tym samym poprawienie ich estetyki/ o dużym znaczeniu dla Dzielnicy Staromiejskiej, Wyspy Piasek w Kłodzku Fortu Owcza Góra wraz z otuliną,	Projekty w mieszkalnictwie e- lista podstawowa	Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji	szt.	9/ 2013r.
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości /średniej i małej/, działalności edukacyjnej oraz kulturalnej, a tym samym podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym	„Można mi zaufać.”	Ilość Beneficjentów – uczestników projektów o charakterze społecznym	osoby	100/ 2015 r.
	„Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terenu.” „Rewitalizacja Parku Strażackiego wraz z budową Mini Pijalni Wód Mineralnych w Kłodzku.”	Liczba utworzonych miejsc pracy w turystyce w tym kobiety	etat	5 w tym 3/2015 r.
	„Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terenu.” „Rewitalizacja Parku Strażackiego wraz z budową Mini Pijalni Wód Mineralnych w Kłodzku.”	Liczba świadczonych usług w wyniku realizacji programu/projektu	szt.	3/2015 r.

VI. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji.

6.1. Projekty

Poniżej przedstawione projekty są przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu „Miasta” RPO

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wnioskowana wartość dofinansowania w PLN (szacunek w EUR)	Cele projektu i jego zwięzła charakterystyka
1.	<p>1.a. Projekt architektoniczno-budowlany renowacji mostu gotyckiego ulica Wita Stwosza w Kłodzku.</p> <p>1.b. Program prac konserwatorsko-restauratorskich sześciu rzeźb na moście gotyckim w Kłodzku ulic Wita Stwosza.- etap I</p> <p>2. „Renowacja mostu gotyckiego wraz z konserwacją rzeźb na ulicy Wita Stwosza w Kłodzku.”</p>	Gmina Miejska Kłodzko	<p>1.a 53 680,00</p> <p>1.b. 10 980,00 (środki własne gminy)</p> <p>2. 1 370 543, 30 (dofinansowanie ze środków MKIDN</p>	0,00	<p>Cel projektu:</p> <p>1. Zachowanie poprzez konserwację sześciu rzeźb na moście gotyckim w Kłodzku.</p> <p>2. Ochrona poprzez renowację najstarszego mostu gotyckiego w Polsce.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie dokumentacji technicznej(konstrukcja + konserwacja rzeźby) Mostu św. Jana w Kłodzku, - prace budowlano-naprawcze mostu gotyckiego, - konserwacja kamiennych rzeźb barokowych,

					Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków MKIDN w ramach Programu Dziedzictwo Kulturowe.
2.	Poprawa atrakcyjności turystycznej Kanału Młynówki oraz otaczającego go terenu w Kłodzku.	Gmina Miejska Kłodzko	4 233 027,95 w tym cross-financing: 145 000,00	2 949 398,17 PLN 628 066,05 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Nadanie nowych funkcji turystyczno- społecznych zdegradowanemu terenowi nad Kanałem Młynówki.</p> <p>Projekt realizowany w formule zaprojektuj i wybuduj.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie koncepcji zagospodarowania, - opracowanie projektu wykonawczego, <p>Zakres inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie Kanału Młynówki do splywu : budowa przystani, odrestaurowanie kładek nad kanałem, odrestaurowanie murów, barierek, - zagospodarowanie pod kątem użyteczności publicznej terenu pod Mostem św. Jana w tym budowa zejścia do Młynówki oraz rozbiórka oficyny przy ul. Matejki nr 1, - podświetlenie Mostu św. Jana,

				<p>- instalacja monitoringu terenu;</p> <p>- Część projektu o charakterze społecznym: przeprowadzenie szkoleń z zakresu turystyki : szkolenie animator turystyczny Kłodzka, szkolenia z zakresu wykorzystania potencjału turystycznego miasta przez MŚP- wdrażanie środków aktywnych i prewencyjnych na rynku pracy;</p> <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 6, Działanie 6.2 Turystyka aktywna, uzasadnienie: projekt dotyczy budowy, modernizacji infrastruktury przeznaczonej do uprawiania turystyki aktywnej (umożliwiony zostanie spływ po Kanale Młynówki, utworzony atrakcyjny szlak pieszy będący składową miejskich szlaków turystycznych),projekt ma na celu poprawę aktywności gospodarczej w obszarze jego oddziaływania, instalacja systemu monitoringu przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa na obszarze objętym projektem;</p> <p>Priorytet 9, działanie 9.1 Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich.</p> <p>uzasadnienie: budowa i modernizacja drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej, projekt</p>
--	--	--	--	---

					<p>przyczyni się do poprawienia estetyki obszaru rewitalizowanego;</p> <p>cross- financing w projekcie – zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zarządzanie projektem, promocja i marketing, - szkolenia z zakresu zagospodarowania niewykorzystanego potencjału turystycznego miasta przez mśp, - szkolenia dla przewodników grup turystycznych, - szkolenia z zakresu turystyki, produktów sieciowych w turystyce dla firm działających w sektorze turystyki (hotele, gastronomia, itp.), <p>Cross-financing w projekcie wynika z potrzeby przygotowania i przeszkolenia kadr w obsłudze ruchu turystycznego, zmienienia świadomości przedstawicieli mśp w stosunku do rewitalizowanego obszaru, który stanie się jedną z największych atrakcji turystycznych w mieście. Każdy turysta odwiedzający Kłodzko, kierujący się miejskimi szlakami turystycznymi odwiedzi ten teren, będzie mógł przepłynąć gondolą po odnowionym kanale oraz przejść przez utworzony deptak w kierunku rynku i twierdzy.</p>
--	--	--	--	--	---

3.	Rewitalizacja Parku Strażackiego wraz z budową Mini Pijalni Wód Mineralnych w Kłodzku.	Gmina Miejska Kłodzko	2 616 263,75	1 620 216,45 PLN 345 020,54 EUR*	<p>Cel projektu: Przywrócenie funkcji użyteczności publicznej Parkowi Strażackiemu w Kłodzku.</p> <p>Zadania: - opracowanie koncepcji zagospodarowania, - opracowanie projektu wykonawczego,</p> <p>Zakres inwestycji: - budowa Mini Pijalni- udostępniana będzie do spożycia woda mineralna, - remont fontanny, - odbudowa ciągów pieszych, - instalacja oświetlenia, - instalacja elementów małej architektury, - nasadzenia zieleni ;</p> <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 9, działanie 9.1 Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich.</p> <p>uzasadnienie: budowa i modernizacja drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej, projekt przyczyni się do poprawienia estetyki obszaru</p>
----	--	-----------------------	--------------	-------------------------------------	--

					rewitalizowanego, wpłynie na poprawę życia mieszkańców;
4.	Poprawa dostępności komunikacyjnej Wyspy Piasek w Kłodzku.	Gmina Miejska Kłodzko	3 449 667,92	2 303 343,28 PLN 490 490,48 EUR*	<p>Cel projektu: Przywrócenie funkcji komunikacyjnych zdegradowanemu obszarowi miasta Kłodzka w obrębie Wyspy Piasek.</p> <p>Projekt realizowany w formule zaprojektuj i wybuduj.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie projektu wykonawczego, - modernizacja nawierzchni przy ul. Braci Gierymskich, - modernizacja nawierzchni przy ul. Matejki, - modernizacja nawierzchni przy ul. Zofii Stryjeńskiej, - utworzenie strefy parkingowej wraz ze strefą zieleni przy ul. Zofii Stryjeńskiej, - instalacja elementów małej architektury wraz z makietą miasta na ul. Grottgera; <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 3,</p>

					Działanie 3.1 Infrastruktura drogowa, uzasadnienie: projekt dotyczy modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą mających na celu poprawę dostępności komunikacyjnej do miejsc atrakcyjnych turystycznie o znaczeniu regionalnym (Twierdza Kłodzka, Wyspa Piasek- obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków), projekt przyczyni się do poprawienia funkcjonalności systemu drogowego, ładu przestrzennego na rewitalizowanym obszarze;
5.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejskich obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym.	Gmina Miejska Kłodzko	1 582 434,76	1 079 900,93 PLN 229 961,87 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym, co wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej oraz rozwój usług turystycznych w związku z napływem turystów.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie projektu wykonawczego, - przebudowa „wejścia” i „wyjścia” do Podziemnej Trasy Turystycznej, - przebudowa trasy, - opracowanie i montaż profesjonalnego systemu oprowadzającego turystów,

					<ul style="list-style-type: none"> - restauracja istniejących eksponatów, - zakup elementów wyposażenia trasy, - rewaloryzacja bramy Twierdzy Kłodzkiej, - rewaloryzacja dziedzińca Kurtyny Tumskiej Twierdzy Głównej w Kłodzku <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 6, Działanie 6. 4 Turystyka Kulturowa</p> <p>uzasadnienie: projekt dotyczy restauracji części Twierdzy Kłodzkiej oraz Podziemnej Trasy Turystycznej (obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków), adaptacji i wykorzystania zabytków do pełnienia nowych funkcji, w tym zakup drobnego sprzętu, drogowej infrastruktury towarzyszącej (wejście i wyjście z Podziemnej Trasy Turystycznej), projekt służy poprawie estetyki obszaru rewitalizowanego, zwiększeniu ruchu turystycznego, nadania zabytkom nowych funkcji turystycznych, zapobiega degradacji dóbr dziedzictwa kulturowego;</p>
6.	Przebudowa nawierzchni placu przed Kościołem Mniszek Klarysek od Wieczystej Adoracji na ul. Łukasińskiego w Kłodzku.	Kościół Mniszek Klarysek od Wieczystej	168 531,78	106 022,59 PLN 22 577,21 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Przywrócenie funkcji użyteczności publicznej placowi przed Mniszek Klarysek od Wieczystej Adoracji na ul. Łukasińskiego w Kłodzku.</p>

		Adoracji na ul. Łukasińskiego w Kłodzku,			<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie projektu wykonawczego, - wykonanie kanalizacji deszczowej, - korytowanie i profilowanie pod warstwy konstrukcyjne , wyrównanie istniejącej podbudowy tłuczniem, - budowa opasek i ścieku z kostki kamiennej na ławie betonowej, - budowa nowej nawierzchni z kostki betonowej <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 9, działanie 9.1 Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich.</p> <p>uzasadnienie: budowa i modernizacja drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej- ciąg pieszy, projekt przyczyni się do poprawienia funkcjonalności systemu drogowego na rewitalizowanym obszarze oraz poprawienie ładu przestrzennego;</p>

7.	Zwiększenie atrakcyjności miejskich obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym w Kłodzku- etap II.	Gmina Miejska Kłodzko	772 800,00	540 960,00 PLN 115 195,91 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Poszerzenie oferty turystycznej miasta Kłodzka poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii w Trasie Podziemnej w Kłodzku .</p> <p>Zakres projektu:</p> <p>Projekt dotyczy wyposażenia Trasy Podziemnej w Kłodzku w atrakcje turystyczne z wykorzystaniem nowoczesnych technologii typu projekcje hologramowe, efekty świetlne, efekty dźwiękowe itp. oraz wyposażenia trasy w rekwizyty obrazujące dawne życie mieszkańców Kłodzka;</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zakup i montaż nowoczesnego wyposażenia Trasy Podziemnej w Kłodzku, - zakup i montaż rekwizytów, -promocja projektu. <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 6, Działanie 6. 4 Turystyka Kulturowa</p> <p>uzasadnienie: projekt dotyczy wyposażenia Podziemnej Trasy Turystycznej (obiekt wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków)</p>
----	--	-----------------------	------------	-----------------------------------	--

					w nowoczesne technologie- efekty projekcyjne, zwiększeniu ruchu turystycznego, zapobiega degradacji dóbr dziedzictwa kulturowego;
8.	Poprawa konkurencyjności Twierdzy Kłodzkiej- nadanie nowych funkcji turystycznych jednemu z obiektów twierdzy.	Gmina Miejska Kłodzko Partner: Zakład Administracji Mieszkaniami Gminnymi Gminy Miejskiej Kłodzko Sp. z o.o. w Kłodzku	150 000,00	75 000,00 PLN 15 971,04 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Nadanie nowych funkcji turystycznych jednemu z obiektów na obszarze zabytkowej Twierdzy Kłodzkiej.</p> <p>Zakres projektu:</p> <p>Projekt zakłada remont zdewastowanego, byłego Transformatora znajdującego się przy wejściu na Twierdzę Kłodzką oraz dostosowanie go do pełnienia nowej funkcji – kasa biletowa.</p> <p>Zadania :</p> <p>-remont byłego Transformatora na Twierdzy Kłodzkiej i nadanie mu nowej funkcji turystycznej- kasa biletowa na Twierdzę Kłodzką.</p> <p>Rodzaj realizowanego projektu: Priorytet 6, Działanie 6. 4 Turystyka Kulturowa</p> <p>uzasadnienie: projekt dotyczy adaptacji i wykorzystania zabytku do pełnienia nowych funkcji, projekt służy poprawie estetyki obszaru rewitalizowanego, zwiększeniu ruchu turystycznego, zapobiega degradacji dóbr</p>

					dziedzictwa kulturowego;
9.	Kłodzki skwer kultury- modernizacja infrastruktury przestrzeni publicznej na cele kulturalne i rekreacyjne.	Gmina Miejska Kłodzko	400 000,00	280 000,00 PLN 59 625,21 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Poszerzenie zakresu produktów turystycznych zrewitalizowanego obszaru miasta Kłodzka poprzez działania o charakterze uzupełniającym.</p> <p>Przywrócenie funkcji użyteczności publicznej terenom zielonym na rewitalizowanym obszarze.</p> <p>Zakres projektu:</p> <p>Projekt ma na celu utworzenie skweru kultury, na którym będą odbywały się projekcje filmów na terenie zrewitalizowanego placu pod mostem św. Jana w Kłodzku oraz utworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców miasta- obszar Parku Sybiraków.</p> <p>Zadania :</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont elewacji bocznej budynku przy ul. Daszyńskiego 6, -zakup i montaż ekranu, - zakup rzutnika, - zakup siedzisk- leżaków, - projekcje filmów,

					<ul style="list-style-type: none"> - nasadzenia zieleni w Parku Sybiraków wraz z infrastrukturą rekreacji na wolnym powietrzu, - promocja projektu;
10.	Rewitalizacja miasta Kłodzka- programowanie rozwoju miasta i promocja działań realizowanych na obszarze wsparcia.	Gmina Miejska Kłodzko	451 000,00	315 700,00 PLN 67 227,43 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Podniesienie potencjału oferty turystycznej rewitalizowanego obszaru.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie koncepcji ujednolicenia stylistyki nośników informacji zewnętrznej na rewitalizowanym obszarze, - opracowanie i wydanie materiałów promujących efekty rewitalizacji, w tym produkcja filmu promocyjnego, - wdrożenie aplikacji na telefony komórkowe bezpłatnego przewodnika turystycznego po rewitalizowanym obszarze;
11.	Poprawa estetyki przestrzeni publicznych- iluminacja Twierdzy Kłodzkiej.	Gmina Miejska Kłodzko Partner: Zakład	1 350 000,00	945 000,00 PLN 201 235,09 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obiektów kubaturowych dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym oddziaływujące na rozwój ruchu turystycznego</p>

		Administracji Mieszkaniami Gminnymi Gminy Miejskiej Kłodzko Sp. z o.o. w Kłodzku			na rewitalizowanym obszarze. Zadania: - wykonanie instalacji elektrycznej iluminacji wyeksponowanych pod względem widokowym najciekawszych fragmentów twierdzy, - promocja projektu.
Razem wartość dofinansowania projektów				10 098 324,67 PLN 2 175 370,83 EUR*	
Projekty o charakterze społecznym					
1.	„Można mi zaufać”	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku	323 095,00	0,00	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku realizuje projekt, który ma w założeniu pomóc w rozwiązaniu problemów osób w wieku aktywności zawodowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wywodzą się z grupy szczególnego ryzyka jakim jest bezrobocie i korzystają ze świadczeń pomocy społecznej przez okres co najmniej 12 miesięcy. Osoby te ze względu na trudną sytuację na rynku pracy oraz niekorzystne własne predyspozycje (długotrwałe bezrobocie, niski poziom wykształcenia) są narażone na marginalizację życia społecznego. Podjęte działania w ramach projektu będą zmierzały do podniesienia

					<p>aktywności uczestników, rozpoznania problemów i zmobilizowania osób do usamodzielnienia się poprzez podniesienie swojej atrakcyjności dla potencjalnych pracodawców lub też samozatrudnienia w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy sytuacji osób długotrwale bezrobotnych, zwiększenia ich możliwości powrotu na rynek pracy, motywacji do aktywności w środowisku, zwiększenia odpowiedzialności za własny los oraz poprawę wizerunku własnego.</p>
<p>Projekty z zakresu mieszkalnictwa Dofinansowanie na realizację projektów ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 dla wspólnot mieszkaniowych zostanie przekazane w oparciu o zasady pomocy de minimis.”</p>					
1.	Podniesienie jakości życia mieszkańców Kłodzka- rewaloryzacja budynków mieszkalnych.	Gmina Miejska Kłodzko Partner: Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 10, Wspólnota	1 085 586,01	516 601,33 PLN 110 008,80 EUR*	<p>Cele projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nadanie nowej jakości funkcjonalnej miastu Kłodzku poprzez poprawę jakości życia mieszkańców Kłodzka, 2. Zachowanie i ochrona obiektów mieszkalnych znajdujących się na obszarze objętym ochroną konserwatorską poprzez rewitalizację budynków

		<p>Mieszkaniowa Grottgera 1, Wspólnota Mieszkaniowa Grottgera 3,5, Braci Gierymskich 1, Wspólnota Mieszkaniowa pl. B. Chrobrego 9, 9a, Nad Kanałem 1</p>			<p>mieszkalnych.</p> <p>Projekt zakłada renowację budynków mieszkalnych znajdujących się na Wyspie Piasek- obszarze objętym ochroną konserwatorską.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont dachu Wspólnota Mieszkaniowa pl. B. Chrobrego 9, 9a, Nad Kanałem 1, - remont dachu Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 10, - remont dachu i elewacji Wspólnota Mieszkaniowa Grottgera 3,5, Braci Gierymskich 1, - remont dachu i elewacji Wspólnota Mieszkaniowa Grottgera 1;
2.	Rewitalizacja budynków mieszkalnych położonych na Wyspie Piasek w Kłodzku.	<p>Gmina Miejska Kłodzko</p> <p>Partner : Wspólnota Mieszkaniowa Matejki 1,</p>	962 946,00	539 263,20 PLN 114 834,58 EUR*	<p>Cel projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nadanie nowej jakości funkcjonalnej miastu Kłodzku poprzez poprawę jakości życia mieszkańców Kłodzka, 2. Zachowanie i ochrona obiektów mieszkalnych znajdujących się na obszarze objętym ochroną

		Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 10, Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 4			<p>konserwatorską poprzez rewitalizację budynków mieszkalnych.</p> <p>Zakres projektu:</p> <p>Projekt zakłada renowację budynków mieszkalnych znajdujących się na Wyspie Piasek- obszarze objętym ochroną konserwatorską.</p> <p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont dachu i elewacji przy ul. Matejki 1 w Kłodzku, - remont elewacji przy ul. Daszyńskiego 10 w Kłodzku, - remont dachu i elewacji przy ul. Daszyńskiego 4 w Kłodzku, - promocja projektu.
Razem wartość dofinansowania projektów z zakresu mieszkalnictwa				1 173 081,28 PLN	
				224 843,38 EUR*	
Razem wartość dofinansowania projektów				11 271 405,95 PLN	
				2 400 214,21 EUR*	

*wg kursu 1 EUR=4,6960 PLN Europejskiego Banku Centralnego z dnia 26.02.2009 r.

6.2. Mieszkalnictwo

Dofinansowanie na realizację projektów ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 dla wspólnot mieszkaniowych zostanie przekazane w oparciu o zasady pomocy de minimis.”

Lista projektów podstawowych w mieszkalnictwie					
Lp.	Wnioskodawca	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Wartość dofinansowania	Termin realizacji
1.	Gmina Miejska Kłodzko Partner: Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 10, Wspólnota Mieszkaniowa Grottgera 1, Wspólnota Mieszkaniowa Grottgera 3,5, Braci Gierymskich 1, Wspólnota Mieszkaniowa pl. B. Chrobrego 9, 9a, Nad Kanałem 1	Podniesienie jakości życia mieszkańców Kłodzka-rewaloryzacja budynków mieszkalnych.	1 085 586,01	516 601,33	2009-2011
2.	Gmina Miejska Kłodzko Partner : Wspólnota Mieszkaniowa Matejki 1, Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 10,	Rewitalizacja budynków mieszkalnych położonych na Wyspie Piasek w Kłodzku.	962 946,00	539 263,20	2011-2012

	Wspólnota Mieszkaniowa Daszyńskiego 4				
3.	Wspólnota Mieszkaniowa Kłodzko, Grottgera 4	Rewitalizacja budynku mieszkalnego przy ul. Grottgera 4 w Kłodzku.	266 890,25	153 987,40 PLN 34 908,28 EUR*	2011-2012
Lista projektów rezerwowych w mieszkalnictwie					
Lp.	Beneficjent	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu	Wartość dofinansowania	Termin realizacji
1.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 1, 57-300 Kłodzko	Renowacja dachu budynku przy ul. A. Krajowej 1 w Kłodzku.	230 000,00	138 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
2.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 3, 57-300 Kłodzko	Renowacja dachu budynku przy ul. A. Krajowej 3 w Kłodzku.	105 000,00	63 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
3.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 5, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji budynku przy ul. A. Krajowej 5 w Kłodzku.	200 000,00	120 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
4.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 16, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji wraz z ociepleniem przybudówki budynku przy ul. A. Krajowej 16 w Kłodzku.	150 000,00	90 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
5.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Czeskiej 34, 57-300 Kłodzko	Wykonanie elewacji frontowej i bocznej przy ul. Czeskiej 34 w Kłodzku.	150 000,00	90 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
6.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 25, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji i dachu wraz z ociepleniem przybudówki budynku przy ul. A. Krajowej 25 w Kłodzku.	120 000,00	72 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania

7.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Armii Krajowej 27, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji wraz z ociepleniem przybudówki budynku przy ul. A. Krajowej 27 w Kłodzku.	100 000,00	60 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
8.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Kościelna 1, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji i mansardy budynku przy ul. Kościelnej 1 w Kłodzku.	200 000,00	120 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
9.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Czeska 29, 57-300 Kłodzko	Renowacja dachu budynku przy ul. Czeskiej 29 w Kłodzku.	80 000,00	48 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
10.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Czeska 39, 57-300 Kłodzko	Renowacja dachu budynku przy ul. Czeskiej 39 w Kłodzku	100 000,00	60 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
11.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Czeskiej 42, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji i dachu budynku przy ul. Czeskiej 42 w Kłodzku.	120 000,00	72 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania
12.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Łukasińskiego 9, 57-300 Kłodzko	Renowacja elewacji i dachu budynku przy ul. Łukasińskiego 9 w Kłodzku.	150 000,00	90 000,00	W momencie uzyskania dofinansowania

VII. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu.

LP.	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA MIARY	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA	SPOSÓB WERYFIKACJI I ROK OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH WSKAŹNIKÓW
Wskaźniki produktu				
1.	Długość zmodernizowanej drogi gminnej na obszarze miejskim	km	0,461	Protokół odbioru 2013 r.
2.	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji	szt.	1	Protokół odbioru 2013 r.
3.	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystyki aktywnej i rekreacji	szt.	1	Protokół odbioru 2013 r.
4.	Liczba budynków mieszkalnych poddanych renowacji	szt.	9	Protokół odbioru 2013 r.
Wskaźniki rezultatu				
1.	Nośność zmodernizowanej drogi gminnej na obszarze miejskim	kN/oś	80	Protokół odbioru 2015 r.
2.	Liczba utworzonych miejsc pracy w turystyce, w tym kobiety	etat	5 w tym 3	Dane własne gminy 2015 r.
3.	Liczba turystów korzystający wytworzonych, zmodernizowanych produktów turystyki	osoby	10 000/rok	Bilety wstępu 2015 r.
4.	Liczba świadczonych usług w wyniku realizacji programu /projektu	szt.	3	Dane własne gminy 2015 r.

VIII. Obszary powojkowe i przemysłowe.

Rewitalizacja terenów powojkowych na terenie miasta

Na terenie miasta Kłodzka znajduje się jeden obszar uznany za „teren powojkowy” położony na przedłużeniu ulic Sienkiewicza i Walecznych. Teren położony jest poza obszarem wsparcia i nie jest przedmiotem wnioskowanego wsparcia.

Teren powojkowy został zakupiony przez Gminę Miejską Kłodzko od Agencji Mienia Wojskowego był użytkowany przez jednostkę wojskową jako poligon. Obecnie jest to teren niezagospodarowany. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego teren przeznaczony jest pod usługi turystyki, usługi sportu i rekreacji, zabudowę mieszkaniową oraz zieleń leśną, teren lasu wraz z wieżą widokową. Połączenia drogowe: teren ma być obsługiwany przez nowoprojektowane ulice lokalne.

Rewaloryzacja urbanistyczna będzie polegać na wsparciu kompleksowych działań technicznych, takich jak budowa infrastruktury podstawowej i uzupełniającej.

Wybór projektu zagospodarowania zdegradowanych terenów powojkowych znajdujących się na przedłużeniu ulic Walecznych i Sienkiewicza jest wynikiem konieczności wykorzystania tych terenów do zwiększenia potencjału turystycznego i mieszkalnego miasta Kłodzka. Nadanie im funkcji publicznych, podniesie także konkurencyjność oraz wpłynie na wzrost rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Kłodzka.

Gmina Miejska Kłodzko planuje pozyskanie inwestorów zewnętrznych w celu realizacji projektów inwestycyjnych zgodnych z zapisami PZP w latach 2011-2013.

W obrębie Gminy Miejskiej Kłodzko nie znajdują się tereny przemysłowe.

IX. Mniejszości narodowe, etniczne oraz imigranci występujący na obszarze wsparcia.

W Kłodzku jest zameldowanych 131 osób pochodzenia romskiego, jednakże jest to liczba zaniżona, gdyż wielu Romów przebywa na terenie miasta bez meldunku. Zdecydowana większość tej społeczności zamieszkuje na obszarze wsparcia: ul. Łukasińskiego, ul. Wiejska, na której tworzą zamkniętą grupę.

Obywatele tej społeczności są bardzo mobilni, zmieniają często miejsce pobytu a ostatnio obserwuje się zjawisko wyjazdów zarobkowych do Wielkiej Brytanii.

Romowie są grupą społeczną wyjątkowo narażoną na wykluczenie społeczne, ze względu na niski poziom wykształcenia, zatrudnienia, złą sytuację materialno-bytową, integracji społecznej i poziomu opieki zdrowotnej. Dodatkowo niekorzystnie wpływa wysoka odrębność kulturowa

i nawarstwiane przez lata uprzedzenia w stosunku do obywateli społeczności romskiej. Długotrwałe bezrobocie wśród społeczności romskiej powoduje bariery mentalne utrudniające wejście lub powrót na rynek pracy. Osoby te mają obniżoną motywację do starania się o pracę, utrzymuje się głównie z różnego typu zasiłków wypłacanych przez państwo.

Aby przeciwdziałać tej sytuacji w Kłodzku został opracowany projekt pn. „Kłodzko miastem otwartym na społeczność romską”.

Całkowita wartość projektu: 1 123 960,00 zł

Wnioskowana wartość dofinansowania: 1 123 960,00 zł

Wniosek o dofinansowanie został złożony w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej, Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej.

Zadania przewidziane w ramach realizacji projektu:

- zarządzanie projektem,
- rekrutacja uczestników projektu,
- propagowanie wiedzy o społeczności romskiej,
- ochrona zdrowia i edukacja pro-zdrowotna społeczności romskiej,
- aktywizacja młodzieży romskiej na rynku pracy,
- poprawa poziomu wykształcenia społeczności romskiej,
- wzmocnienie efektywności funkcjonowania instytucji zajmujących się bezpośrednio pomocą osobom pochodzenia romskiego;

W Kłodzku nie występują inne mniejszości etniczne lub narodowe, imigranci lub uchodźcy.

X. Efektywność energetyczna budynków znajdujących się na obszarze wsparcia.

Gmina Miejska Kłodzko nie dysponuje danymi dotyczącymi efektywności energetycznej budynków. Obowiązek nałożony ustawą wymagający przy obrocie nieruchomością posiadania świadectwa energetycznego budynku wszedł w życie z dniem 01 stycznia 2009 r.

Do tej pory na obszarze wsparcia właściciele budynków nie wykonywali audytów energetycznych. Z przeprowadzonych wizji lokalnych wynika, iż budynki mieszkalne w większości mają przeciekające dachy, wadliwą stolarkę okienną (nieszczelne okna), elewacja posiadająca liczne ubytki, odchodzący tynk co powoduje duże ubytki ciepła z budynku. Stan techniczny budynków jest zły z powodu nieprzeprowadzania prac remontowych przez wiele ostatnich lat.

Gmina Miejska Kłodzko popiera i inspiruje Wspólnoty Mieszkaniowe w zakresie przeprowadzania remontów części wspólnych w nieruchomościach. Każdorazowo partycypuje w kosztach remontów do wysokości swoich udziałów. Jako współwłaściciel w wielu nieruchomościach w pełni popiera współpracę z bankami w kwestii zaciągania przez wspólnoty kredytów na kompleksowe remonty części wspólnych nieruchomości. Na podstawie Uchwały Nr VII/59/20007 Rady Miejskiej w Kłodzku dnia 29 marca 2007 r. w roku 2008 wspólnoty mieszkaniowe otrzymały z budżetu gminy dotacje celowe na sfinansowanie prac lub robót budowlanych na zabytku. Łączna kwota przydzielonych dotacji wynosiła 859 657,00 zł. Dotacje dotyczyły remontów elewacji w 3 budynkach, remontów dachów w 8 budynkach, remontu dachu i elewacji oraz klatki schodowej w 1 budynku.

XI. Definicja potrzeb osób niepełnosprawnych.

Do najistotniejszych potrzeb osób niepełnosprawnych w zasięgu obszaru wsparcia należą:

- Bariery architektoniczne, urbanistyczne, w komunikowaniu się i techniczne w obiektach użyteczności publicznej,
- Zbyt małe możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy,

Bariery te zostaną zniwelowane podczas realizacji projektów w ramach rewitalizacji w każdym z projektów zostaną usunięte bariery techniczne, architektoniczne utrudniające korzystanie z infrastruktury powstałej w trakcie ich realizacji.

W ramach projektów społecznych również duży nacisk zostanie położony na uczestniczenie w nich osób niepełnosprawnych. Wszystkie projekty wykazują pozytywny wpływ na politykę równych szans, w tym poprawienie warunków życia osób niepełnosprawnych.

XII. Konsultacje społeczne, Monitorowanie i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji

12.1 Konsultacje społeczne

Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Starówki, Wyspy Piasek i Fortu Owcza Góra wraz z otuliną został poddany konsultacjom społecznym.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone m.in. za pomocą strony internetowej www.klodzko.pl, zakładka ABC Rewitalizacji.

W kwietniu 2008 r. umieszczono na stronie internetowej kartę zadania w mieszkalnictwie, za pomocą której wspólnoty mieszkaniowe mogły zgłaszać swoje propozycje projektów (pobrano 200 kart).

W maju 2008 r. została umieszczona lista zadań w mieszkalnictwie zgłoszona przez wspólnoty mieszkaniowe w ramach rewitalizacji.

Zostało zgłoszonych przez wspólnoty mieszkaniowe 100 zadań w mieszkalnictwie na łączną kwotę 14 855 000,00 zł, wartość projektów znacznie przekraczała alokację finansową przewidzianą dla miasta Kłodzka. Komisja oceny zadań w mieszkalnictwie dokonał oceny zadań i wstępnie wytypowała 40 zadań. Wspólnoty mieszkaniowe zostały poinformowane również o możliwości dofinansowania inwestycji z dziedziny mieszkalnictwa, kwalifikowalności kosztów w mieszkalnictwie oraz zasadach naboru wniosków o dofinansowanie. Część wspólnot mieszkaniowych zrezygnowała z możliwości dofinansowania w ramach rewitalizacji ze względu na konieczność wniesienia wkładu własnego. Po spotkaniach ze wspólnotami 19 projektów znalazło się na liście podstawowej projektów. W styczniu 2009 r. wspólnoty mieszkaniowe podejmowały uchwały intencyjne o przystąpieniu do rewitalizacji.

Konsultacja społeczne- spotkania z mieszkańcami obszaru wsparcia:

W dniach 10-12 listopada 2008 r. przeprowadzone zostały spotkania konsultacyjne z mieszkańcami miasta w spotkaniach wzięło udział 520 osób. Głównym celem spotkań było przedyskutowanie propozycji projektów inwestycyjnych oraz społecznych, które zostały wytypowane przez zespół ds. rewitalizacji do realizacji w ramach obszaru wsparcia.

Mieszkańcy wskazali przestrzenie publiczne, które powinny zostać ujęte w rewitalizacji:

- ul. Matejki- modernizacja drogi,
- zagospodarowanie terenu położonego z tyłu ul. Matejki,
- rewitalizacja parku Strażackiego przy ul. Traugutta,
- ul. Grottgera- modernizacja drogi,

Wskazano istotny problem obszaru wsparcia związany z brakiem miejsc parkingowych, szczególnie do obsługi ruchu turystycznego, problem związany z brakiem monitoringu na wyznaczonym obszarze.

Wszystkie te uwagi zostały uwzględnione w zadaniach inwestycyjnych realizowanych przez Gminę Miejską Kłodzko.

12.2 System monitorowania programu rewitalizacji

Monitorowanie można zdefiniować jako systematyczne i ciągle zbieranie, analizowanie i wykorzystywanie informacji dla celów kontroli zarządzania i podejmowania decyzji.

Monitorowanie projektu stanowi integralną część codziennego zarządzania. Jego celem jest dostarczenie informacji, na podstawie, której osoby zarządzające projektem mogą wskazać na problemy związane z wdrażaniem projektu oraz je rozwiązać, jak również ocenić postęp w stosunku do pierwotnych planów.

Plan i charakterystyka systemu monitorowania obejmuje pięć kroków:

- ❖ KROK 1 – **Analiza celów projektu.**
- ❖ KROK 2 – **Przegląd procedur wdrażania.**
- ❖ KROK 3 – **Przegląd wskaźników.**
- ❖ KROK 4 – **Zaprojektowanie formatu raportów.**
- ❖ KROK 5 – **Przygotowanie planu wdrażania systemu monitorowania.**

W odniesieniu do Lokalnego Programu Rewitalizacji Starówki, Wyspy Piasek i Fortu Owcza Góra wraz z otuliną w Kłodzku te pięć kroków w procesie monitoringu dotyczyć będzie:

1. **Analiza celów projektu:** monitorowanie w całym okresie realizacji programu rewitalizacji, czy cele określone w Rozdziale VI są osiągane poprzez realizację poszczególnych projektów objętych programem.
2. **Przegląd procedur wdrażania:** dotyczyć będzie harmonogramu realizacji X etapów systemu wdrażania programu rewitalizacji. Zasadniczo ten „krok” służy dopasowaniu potrzeb informacyjnych do roli podejmowania decyzji przez instytucję zarządzającą programem rewitalizacji.
3. **Przegląd wskaźników:** dotyczy właściwego doboru wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez beneficjentów końcowych na realizację zadań objętych programem rewitalizacji. Wskaźniki te muszą być zgodne z wytycznymi RPO WD 2007-2013 dla działania 9.1 albo wytycznymi innych funduszy jeżeli będą współfinansowały dany projekt.

Dokumentacja zdjęciowa obszaru wsparcia

**Kanał
Młynówki**

**Teren pod
mostem św.
Jana na ul.
Wita Stwosza**

ul. Braci
Gieryskich

Wyspa Piasek

